

Vergaderjaar 2008–2009

31 279

Gezin boven tehuis Aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin

Nr. 7

VERSLAG VAN EEN NOTAOVERLEG

Vastgesteld 27 mei 2009

De algemene commissie voor Jeugd en Gezin¹ heeft op 25 mei 2009 overleg gevoerd over de **initiatiefnota Gezin boven tehuis**.

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin,
Heijnen

De griffier van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin,
Teunissen

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Dijsselbloem (PvdA), Çörüz (CDA), Gerkens (SP), ondervoorzitter, Sterk (CDA), Van Miltenburg (VVD), Van Dijken (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Koşer Kaya (D66), Jonker (CDA), Teeven (VVD), Wolbert (PvdA), Voordewind (ChristenUnie), Zijlstra (VVD), Bouchibti (PvdA), Langkamp (SP), Ouwehand (PvdD), Agema (BVV), Leijten (SP), Dibi (GroenLinks), Heijnen (PvdA), voorzitter, Van Toorenburg (CDA) en Uitslag (CDA).

Plv. leden: Heerts (PvdA), Omtzigt (CDA), Kant (SP), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Eijssink (PvdA), Nicolaï (VVD), Biskop (CDA), Van der Ham (D66), De Pater-van der Meer (CDA), Verdonk (Verdonk), Bouwmeester (PvdA), Wiegman-van Meppe-len Scheppink (ChristenUnie), Schippers (VVD), Timmer (PvdA), Gesthuizen (SP), Bosma (PVV), De Wit (SP), Arib (PvdA), Jan de Vries (CDA), Jan Jacob van Dijk (CDA) en Karabulut (SP).

Stenografisch verslag van een notaoverleg van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin

Maandag 25 mei 2009

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: Van der Vlies

Aanwezig zijn 9 leden der Kamer, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Dezentjé Hamming-Bluemink, Dibi, Dijsselbloem, Langkamp, Van der Vlies en Voordewind,

en mevrouw Sterk en de heer Çörüz, initiatiefnemers.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de initiatiefnota Gezin boven tehuis, Aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin d.d. 20 november 2007 (31279);**
- **de brief van de minister voor Jeugd en Gezin d.d. 22 juli 2008 over de reactie op de initiatiefnota Gezin boven tehuis (31279, nr. 3);**
- **de brief van het lid Sterk d.d. 19 februari 2009 over de beantwoording van de vragen van de commissie Jeugd en Gezin inzake de Initiatiefnota Gezin boven tehuis, aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin (31279, nr. 4).**

De **voorzitter**: Het is mij een voorrecht om dit nota-overleg te mogen openen. Ik heet uiteraard de initiatiefnemers, mevrouw Sterk en de heer Çörüz, hartelijk welkom. Zij zullen de aanbevelingen in hun initiatiefnota Gezin boven tehuis toelichten. Ik heet ook degenen welkom die de initiatiefnemers bijstaan, evenals de aanwezige commissieleden en de belangstellenden op de tribune. De vermelde spreektijden zijn inclusief de tweede termijn.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Voorzitter. We spreken vandaag over de initiatiefnota Gezin boven tehuis. Het plaatsen van een gezin boven een tehuis is een uitgangspunt waar de CDA-fractie helemaal achter staat. Wij geloven dat een kind zich in een gezinssituatie het best kan ontwikkelen. Soms kan dat niet in het eigen gezin en daarom moeten we ontzettend blij zijn met al die pleegouders die voor korte of langere tijd een thuis bieden aan deze kinderen. Pleegouder zijn is niet zomaar iets en daarom is het goed dat de initiatiefnemers met deze nota eens specifiek de

schijnwerper zetten op de pleegplaatsingen. Het is goed dat het aantal pleeggezinnen toeneemt, maar om dat aanbod te behouden, moeten er enkele knelpunten voor pleeggezinnen weggenomen worden. Met deze initiatiefnota wordt een grote stap vooruit gezet. Daar wil ik de initiatiefnemers mee complimenteren. Natuurlijk zijn er ook nog enkele vragen, en zullen er vanuit de Kamer suggesties gedaan worden. Ik ga ervan uit dat de initiatiefnemers deze suggesties op hun merites zullen beoordelen, want het gaat in pleeggezinnen om veelal kwetsbare kinderen, voor wie wij optimale ontwikkelingskansen willen creëren. De nota richt zich vooral op het versterken van de positie van de pleegouders, maar natuurlijk heeft dat tot doel om een stabiele leefsituatie voor de kinderen te creëren en te continueren. Ik loop graag de aanbevelingen even door. De eerste aanbeveling heeft tot doel te voorkomen dat behandeltrajecten veranderen als de voogd of een andere professional wordt vervangen. Deze doelstelling ondersteunen wij, maar bij ons leeft de vraag of de initiatiefnemers ook het instemmingsrecht willen geven aan pleegouders als om inhoudelijke redenen in het belang van het kind aanpassingen in het behandeltraject worden voorgesteld. Er kunnen zich tegenstrijdige belangen voordoen, als bijvoorbeeld in een behandelplan wordt opgenomen dat er weer contact moet komen tussen kind en biologische ouders, dat mogelijk zou kunnen uitmonden in een terugkeer naar de biologische ouders. Willen de initiatiefnemers de pleegouders vetorecht geven om dit tegen te houden? Wij vinden het een goede zaak om te onderzoeken of er in de periode voorafgaand aan de pleegplaatsing ontwikkelingsachterstanden zijn opgelopen, met het doel deze achterstanden vervolgens weg te werken. Zo'n onderzoek zou echter pas moeten plaatsvinden als het kind tot rust is gekomen en zich veilig voelt in de nieuwe omgeving, omdat alleen dan een juist beeld kan worden verkregen. Ik krijg hierop graag een reactie van de indieners. Een flexibilisering van de duur van de ots wordt op dit moment door de minister uitgewerkt, naar aanleiding van de motie-Çörüz. Iedere situatie is anders en daarom is maatwerk wenselijk, zo niet noodzakelijk. Hebben biologische ouders in de situatie van een langdurige voogdij nog de mogelijkheid om hierop tussentijds via de rechter invloed uit te oefenen? De aanbeveling om gericht pleeggezinnen te werven uit de doelgroep met dezelfde culturele achtergrond als de

kinderen onderschrijven wij, maar wij hebben wel een vraag over de 30% pleegkinderen van allochtone afkomst. De indieners geven aan dat dit voornamelijk kinderen betreft met een Antilliaanse, Surinaamse, Turkse en Marokkaanse achtergrond. Verblijven de ouders van deze kinderen in Nederland of verblijven vooral de Antilliaanse ouders nog op de Antillen? Wij onderschrijven de noodzaak om netwerkpleegouders een eigenstandige positie te geven. Wij geven er zelfs de voorkeur aan om waar het mogelijk is kinderen te plaatsen in een voor hen bekende omgeving. Uit de praktijk horen wij echter regelmatig dat Bureau Jeugdzorg of de voogd hier juist niet de voorkeur aan geeft. Wat vinden de initiatiefnemers van de gedachte om als aanbeveling op te nemen dat bij een plaatsing netwerkpleeggezinnen de voorkeur genieten als dat mogelijk is? De initiatiefnemers vinden dat er geen maximumleeftijd gesteld mag worden aan netwerkpleeggezinnen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik vind de eigenstandige positie van netwerkpleegouders een interessante gedachte. Gaat de CDA-fractie dan ook zover dat er mogelijk nog een voortraject plaatsvindt in de vorm van een Eigen-Krachtconferentie? Op die manier kan bezien worden of met het eigen netwerk en de familie al opvang kan worden geboden.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Op het moment dat minder zware zaken kunnen helpen om de situatie van het kind te verbeteren, moet dat natuurlijk. Wij staan zeker achter het concept van Eigen Kracht. Een pleegplaatsing gebeurt als het niet anders kan. In de reactie van de minister op de nota lezen wij dat er geen sprake is van een maximumleeftijd bij netwerkpleeggezinnen. Betekent dat dat de initiatiefnemers deze aanbeveling willen laten vervallen? In de notitie wordt gepleit voor een voorlopig voogdijschap. Dit lijkt ons een goede zaak, zeker omdat de aanleiding vaker een onverwachte en acute situatie is. Vreemd blijft het natuurlijk dat er financieel verschil bestaat tussen pleeggezinnen en voogdijgezinnen, en dat dit alleen maar te maken heeft met de volgorde van inwerkingtreding. Als dit verschil weggewerkt wordt, is het voorlopig voogdijschap in feite overbodig, zo lijkt ons. In aanbeveling 8 wordt ervoor gepleit om de positie van pleegouders als medehulpverlener te verankeren. Pleegouders hebben hierin onzes inziens een dubbele rol. Enerzijds bieden zij een vorm van jeugdzorg. Dat zou ervoor pleiten om hen als medehulpverlener te verankeren. Anderzijds kunnen zij in hun opvoedingsrelatie tegen zaken aanlopen waarbij zij en het pleegkind aangewezen zijn op jeugdhulpverlening. Ik denk aan een netwerkplaatsing of aan kinderen met een hechtingsproblematiek. Hoe zien de initiatiefnemers deze dubbele rol? Kunnen pleegouders nog aanspraak maken op eerste- of tweedelijns jeugdzorg als zij zelf gezien worden als medehulpverlener? Het recht van pleegouders en pleegouderraden op het beleid vindt de CDA-fractie vanzelfsprekend. Eigenlijk verbaast het ons dat dit nog niet geregeld is. Dat geldt ook voor het opstellen van de landelijke richtlijnen, waarin uniformering van uitvoeringstaken en verantwoordelijkheden tussen Bureau Jeugdzorg en de pleeggezinnen en pleeggezinorganisaties geregeld zijn. Het is logisch en vanzelfsprekend dat een beroep kan worden gedaan op voorzieningen in het kader van de

Wmo. Ook een pleegmoeder kan een been breken en huishoudelijke hulp nodig hebben. Bij een netwerkpleegouder kan ook tweedelijns jeugdhulpverlening nodig zijn. Zo iemand moet ook een beroep op Bureau Jeugdzorg kunnen doen. Delen de initiatiefnemers deze mening? Nader onderzoek naar de verhouding opvoedingsrelatie-gezagsrelatie lijkt ons zinvol. Er moet duidelijkheid komen over zaken waarin de gezagsdrager wel en geen invloed kan uitoefenen op de keuzes die door de pleegouders gemaakt worden. In aanbeveling 13 staat het blokkaderecht. Het zou niet moeten uitmaken onder welk regime een kind in een pleeggezin verblijft. Pleegouders bouwen een band op met een pleegkind. Daarom is het niet meer dan vanzelfsprekend dat zij door de rechter gehoord worden bij het voornemen om de uithuisplaatsing te beëindigen of te bekorten. De CDA-fractie zou zelfs verder willen gaan. Stel dat een kind van zijn tweede tot zijn dertiende in een pleeggezin verblijft en vanwege ernstige gedragsproblematiek tijdelijk voor behandeling in een instelling wordt geplaatst. In dat geval heeft de pleegouder helemaal geen positie meer. Hij heeft geen recht op informatie, wordt niet gehoord en mag mogelijk zelfs niet op bezoek bij het pleegkind. Dat is een onmenselijke situatie. Pleegouders die jarenlang voor een kind hebben gezorgd, zijn van hun pleegkind gaan houden. Zij zouden dezelfde positie moeten hebben als biologische ouders indien het pleegkind tijdelijk in een behandelsetting wordt geplaatst. Hierbij is het ook van belang dat het kind contact blijft houden met de pleegouders. Graag krijgen wij van de initiatiefnemers een reactie op deze aanvullingen. De nummers vijftien tot twintig gaan over de financiën. De CDA-fractie kan zich vinden in de aanbevelingen die te maken hebben met de financiële positie van pleegouders. Wij weten dat de minister op dit moment bezig is met een onderzoek naar de financiële aspecten van pleegplaatsingen en wij zien die uitkomsten met belangstelling tegemoet. Graag zien wij dat in dit lopende onderzoek ook de volgende vraag meegenomen wordt. Welke wijzigingen zijn nodig om ook pleegouders aanspraak te kunnen laten maken op voorzieningen als kindertoeslag, kinderbijslag, bijdrage in de kosten voor kinderopvang en tegemoetkoming in de studiekosten? En hoe kunnen kinderen gewoon gratis meeverzekerd worden op de zorgpolis van de pleegouders? Ik heb nog een paar aanbevelingen die ik de initiatiefnemers wil voorleggen. Pleegzorg is een vorm van jeugdzorg. In de wet staat dat het recht op jeugdzorg geldt tot 23 jaar. In de praktijk blijken dit echter slechts letters op papier die kunnen leiden tot ongewenste situaties voor pleegkinderen die middelbaar onderwijs volgen. Ik geef een voorbeeld. Een pleeggezin heeft al zestien jaar een tweeling als pleegkinderen in hun gezin opgenomen. De meisjes hebben zich prima ontwikkeld en zitten als late leerlingen in de zesde klas op het vwo als zij eind oktober achttien jaar worden. Zij hebben dan vanaf 1 januari het jaar daarop recht op studiefinanciering voor middelbare scholieren, maar daarvan kunnen zij natuurlijk niet leven. Omdat de meisjes achttien worden stopt de indicatie voor de pleegplaatsing en daarmee ook de pleegvergoeding die de pleegouders krijgen. In de meeste gevallen zal dit niet leiden tot het buitenzetten van de kinderen omdat pleegouders na al die jaren van die kinderen zijn gaan houden als van eigen kinderen. Het kan echter ook anders gaan. Ik heb

zelf als pleegmoeder een achttienjarig meisje opgevangen dat wel op straat werd gezet toen de pleegvergoeding stopte. Het automatisme waarmee de indicatie op achttienjarige leeftijd vervalt, zou aangepakt moeten worden. Er zou per individuele situatie bekeken moeten worden of er een verlengingsperiode noodzakelijk is.

In het kader van de jeugdzorg zou de CDA-fractie graag de mogelijkheid creëren om tienermoeders met hun kind op te nemen in pleegezinnen. In plaats van het kind uit huis te plaatsen en de moeder aan haar lot over te laten, geloven wij dat met een goede begeleiding jonge moeders begeleid kunnen worden naar een zelfstandig moederschap. In de periode dat moeder en kind in een pleeggezin verblijven, kan de moeder haar schoolopleiding afmaken en kan haar geleerd worden hoe om te gaan met de verantwoordelijkheden die bij het moederschap horen. Deze investering verdient zich dubbel en dwars terug, omdat het kind anders misschien wel tot achttienjarige leeftijd onder verantwoordelijkheid van de jeugdzorg valt. Graag hoor ik van de initiatiefnemers of zij deze aanbevelingen en de eerdergenoemde aanbeveling om pleegouders niet buitenspel te zetten als hun pleegkind na jaren toch tijdelijk in een behandelsetting geplaatst moet worden, gaan overnemen.

Tot slot hoor ik graag van de initiatiefnemers wat het vervolg wordt van deze nota. Vragen zij de minister om de aanbevelingen mee te nemen in de evaluatie en de daaruit voortvloeiende wijziging van de Wet op de jeugdzorg of zullen zij zelf overgaan tot het indienen van een wetswijziging?

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Er werd even geopperd dat pleegouders ook medehulpverleners zijn. In het buitenland, zoals Frankrijk, Zweden, Duitsland en Amerika, zien wij dat pleegouders ook betaald worden, dat ze als hulpverlener worden aangemerkt. Zoals Pleegzorg Nederland en de Zonnehuizen aangeven, zou op het moment dat iemand jongeren met ernstige gedragsproblemen in huis zou nemen, bijvoorbeeld twee of meer, een salaris kunnen worden overwogen. Hoe denkt het CDA daarover?

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik weet dat er op dit moment al een verschil bestaat tussen een plaatsing via Bureau Jeugdzorg en een plaatsing via instellingen voor bijvoorbeeld kinderen met een verstandelijke beperking. Een AWBZ-plaatsing wordt anders gefinancierd en geeft pleegouders ook de mogelijkheid om eens een weekendje de accu op te laden. Dus die gezinshuizen zijn er in feite wel maar via Bureau Jeugdzorg is dat een fenomeen dat er nog niet is. Ik kan op dit moment ook niet overzien wat er de gevolgen van zouden zijn als je die suggestie over zou nemen. Dus ik hoor graag ook de reactie van de initiatiefnemers.

De **voorzitter**: Het woord is nu aan de heer Dijsselbloem van de fractie van de PvdA. Ik zie hem nu verbaasd opkijken, maar ik heb begrepen dat wij de volgorde van grootte van fracties moeten aanhouden. Ik ben nog niet in de gelegenheid mevrouw Langkamp hoger te waarderen dan de heer Dijsselbloem met zijn fractie. Mevrouw Langkamp, ik hoop niet dat ik u ontregeld heb.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Nee hoor.

De **voorzitter**: Daar ziet u ook niet naar uit; het woord is echt aan de heer Dijsselbloem.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): U heeft mij wel ontregeld, voorzitter.

In de eerste plaats lof voor het voorliggende initiatief. Dat geldt wat mij betreft voor alle initiatiefnota's die van de zijde van de Kamer worden gemaakt. Het is altijd heel veel werk waar wij met onze drukke werkzaamheden niet altijd, eigenlijk zelden aan toekomen. Maar het is in dit geval ook nog eens heel gedegen gebeurd. Dus bij voorbaat al lof voor de initiatiefnemers en hun medewerkers.

Het is een inhoudelijk belangrijk thema. Wij hebben het hier over het belang van een goede ondersteuning door pleegouders. Het belangrijke werk dat zij doen, staat voor iedereen voorop. De nota bevat een reeks van aansprekende aanbevelingen waarvan wij er vele ook kunnen steunen.

Mij is opgevallen dat wij als woordvoerders geen reacties uit het veld hebben gehad op deze initiatiefnota. De collega's bevestigen dit ook. Ik vind dat op zichzelf jammer. Ik leg daarom dan ook de vraag in het midden of wij in onze procedure bij de behandeling van dit soort initiatiefnota's zelf niet nog een initiatief daarop kunnen nemen, bijvoorbeeld om reacties uit te lokken en aan te vragen vanuit het veld, zodat die ook betrokken kunnen worden bij ons debat. Dat is misschien een les voor een volgende initiatiefnota.

Wij hebben een schriftelijke reactie van de minister ontvangen, wat op zichzelf heel behulpzaam is. Ik vond die reactie echter tegenvallen. Nu wil ik er niet te veel over zeggen omdat de minister er nu niet bij is, maar ik vond de reactie erg kort en kort door de bocht. Het viel mij op dat van de twintig aanbevelingen uit de nota hij er een aantal met een groot gebaar op één hoop gooit en dan zegt: ik neem het mee. Hij vat een zestal aanbevelingen van de initiatiefnemers samen onder het kopje verbetering informatiepositie en zegt daarvan: dat gaan wij doen. Maar die zes aanbevelingen waren wel iets ingewikkelder en verdergaand dan alleen maar van "wij moeten iets doen aan informatievoorziening". Op een ander punt veegt hij zelfs zeven of acht aanbevelingen bij elkaar die betrekking hebben op de wet waarbij hij zegt: ik ga de wet aanpassen. Maar op welk punt dan en gebeurt dat dan ook op de wijze die de initiatiefnemers beogen? Ik vond dat dit dus nog wel wat te wensen overliet, maar wij komen er later nog wel met de minister over te spreken.

Verder zitten er in de nota zelf nog een aantal punten van spanning. Het eerste is een relatief gemakkelijk punt dat ook vaker terugkomt in het Kamerdebat, en dat is de spanning die je hebt wanneer wordt gekozen voor centralisatie naar de provincie of naar de gemeenten. Dan ontstaat vanzelf differentiatie tussen de provincies en tussen de Bureaus Jeugdzorg. De vraag die wij ons nu moeten stellen is of wij dat nu wel of niet wilden en welke differentiatie wij acceptabel vinden. In de nota zie ik in ieder geval de trend om een aantal dingen terug te pakken en vervolgens landelijk te uniformeren. Misschien kunnen de initiatiefnemers daar eens op ingaan. Wanneer moet je dat wel doen en wanneer moet je dat laten gebeuren omdat je nu eenmaal hebt gedecentraliseerd en weet dat daardoor per regio verschillen kunnen ontstaan?

In de nota wordt op onderdelen gepleit voor meer maatwerk. Dat spreekt mij zeer aan. Elke situatie is anders en elk kind vergt andere zorg. Tegelijkertijd pakt de nota op een aantal punten terug naar uniformering. De verschillen tussen de instrumenten die wij kunnen inzetten, zijn eigenlijk ongewenst. Op onderdelen kan ik dat volgen, bijvoorbeeld als het gaat om de financiële vergoeding die mensen krijgen. Waarom zou de manier waarop het kind in het pleeggezin terecht is gekomen gekoppeld moeten zijn aan de financiële vergoeding? Op andere punten, bijvoorbeeld als het gaat om de positie van ouders, het blokkaderecht, het instemmingsrecht et cetera, is het echter logisch dat er verschillen zijn in de manier van opvang of dat de rechter verschillende beslissingen kan nemen over een kind. Als wij dat allemaal harmoniseren, verdwijnt de differentiatie in de instrumenten die wij hebben. Dan werk je toe naar uniformering en dat verhoudt zich mogelijk weer slecht met maatwerk. Daar zit echt een spanning tussen en daar zou ik graag de reactie van de initiatiefnemers op horen. Een ander punt waarover de initiatiefnemers iets kunnen zeggen is de rol van pleegouders versus de rol van de biologische ouders. In deze nota wordt ervoor gekozen om de positie van pleegouders waar mogelijk te versterken. Op onderdelen is er echter een spanning met de positie van biologische ouders. Wie beslist nou wanneer? Wie gaat voor? Ik heb liever dat de biologische ouders in de nota worden genoemd. Op onderdelen kiezen de initiatiefnemers misschien meer voor de pleegouders dan voor de biologische ouders. Het risico van een nota die alleen ingaat op pleegouders, is dat de andere kant wordt vergeten, terwijl die er wel is. Je kunt die niet vergeten.

Over een aantal concrete aanbevelingen wil ik iets zeggen. De initiatiefnemers pleiten voor instemming van de pleegouders bij wijzigingen in het behandelingsbeleid. Daarbij wordt uitgegaan van een hoge mate van deskundigheid en professionaliteit bij pleegouders. Mevrouw Aasted Madsen-van Stiphout heeft net al iets gezegd over de conflicterende belangen die daarbij een rol kunnen spelen, maar het vergt ook nogal wat om de verantwoordelijkheid die dit instemmingsrecht met zich brengt, te kunnen dragen. Dat vergt deskundigheid en professionaliteit. Wij hebben aarzelingen daarbij. Graag hoor ik hierop een reactie.

Ik ben het graag eens met de stelling dat adequate zorg nodig is bij ontwikkelingsachterstand.

Een ander punt dat discussie oproept is de ondertoezichtstelling. Ots kan nu maximaal één jaar duren. Wij zijn het ermee eens dat nu wordt gekeken naar een flexibilisering daarvan, maar kent die flexibilisering ook grenzen, bijvoorbeeld een maximumtermijn? Of vindt op enig moment toch een toetsing plaats? In een ots die in principe bijvoorbeeld op drie of vijf jaar is vastgesteld, kan bijvoorbeeld om een toetsmoment worden gevraagd door de biologische ouders. Hebben zij deze mogelijkheid? Kunnen zij de rechter om een beëindiging van de ots vragen en op welke moment kan dat dan? Op deze vraag is een kort schriftelijk antwoord gegeven, maar daarin stond voor ons nog niet echt het beslissende argument.

Het interculturaliseren spreekt ons zeer aan. Hierbij merk ik wel op dat de aanduiding "allochtoon" wel erg algemeen is. Ik zie mevrouw Sterk knikken. Zij is woordvoerder integratie geweest en weet hoe divers dat palet is. Zeggen dat wij meer allochtone pleegouders

moeten hebben omdat wij allochtone kinderen hebben die zorg nodig hebben, is mij dus te algemeen. Graag hoor ik daarover iets meer in het bijzonder. Hoe zou dat moeten?

De minister merkt op dat in de wet geen maximumleeftijd is opgenomen. Blijkbaar is dit iets wat in de praktijk is ontstaan. Informatie over waar dat gebeurt, door wie welke grenzen worden gehanteerd en hoe wij dat kunnen terugdraaien of onmogelijk maken, heb ik gemist.

Er wordt bepleit om de mogelijkheid van voorlopige voogdij te creëren. Ik vond de argumentatie van de minister om dat niet te doen erg mager, dus daar ben ik het niet meteen mee eens. Hij zegt dat dit niet nodig is als wij de informatievoorziening verbeteren, terwijl de initiatiefnemers een heel andere argumentatie gebruiken. Ik heb hierover nog een andere vraag. Hoe verhoudt de mogelijkheid van voorlopige voogdij zich tot de wens, die is verwoord op pag. 10 van de initiatiefnota, dat kinderen snel duidelijkheid krijgen over hun toekomstperspectief? Het is heel belangrijk dat kinderen snel duidelijkheid hebben, wordt daar gesteld, maar hiermee wordt meer onduidelijkheid gecreëerd vanuit het perspectief van het kind en kan er langer onzekerheid bestaan over hoe het uiteindelijk wordt geregeld. Ik begrijp het argument, maar er zit misschien een spanning met het belang van het kind.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Uit de initiatiefnota haal ik dat het vooral gaat om het financiële aspect. Iemand die de voogdij heeft, kan geen pleeggezin meer worden. Daardoor kunnen mensen in financiële problemen komen. Het voorbeeld is al vaker genoemd van de oma die ineens de kinderen in huis neemt van haar dochter, die is overleden. Je kunt zeggen dat het niet moet uitmaken of iemand eerst de voogdij heeft of eerst een pleeggezin. Nu loopt de pleegvergoeding gewoon door, als een pleeggezin later de voogdij krijgt, maar in de omgekeerde volgorde is dat niet zo. Ik verwacht dat het probleem op deze manier is opgelost.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik leg het aan de initiatiefnemers voor of dat zo is. Het financiële argument mag niet spelen in mijn oordeel. Dat moeten we gewoon proberen op te lossen. De initiatiefnemers zeggen dat de pleegouders niet alle juridische consequenties kunnen overzien, dus dat het ook een juridisch probleem is. Zij vragen om mensen meer tijd te geven om dat te kunnen overzien en die beslissing later te laten vallen. Ik begrijp dat, maar ik stel er de vraag tegenover hoe dat zich verhoudt tot de wens om kinderen zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over hoe het geregeld gaat worden. Laten wij het financiële punt proberen op te lossen. Ik heb de argumenten van de initiatiefnemers anders gelezen. Zij hebben het over de juridische complicaties van de keuze.

Ik ben het zeer eens met de punten 9 en 10 over inspraak en uniformering, het verduidelijken van uitvoeringstaken en de verantwoordelijkheidsverdeling.

Ik ben geen grote Wmo-deskundige, maar ik vraag mij af of het vastleggen van een recht op hulp, zoals hier wordt bepleit, past bij het karakter van de Wmo. De Wmo is natuurlijk geen verzekering waarbij je een automatisch verzekerd recht hebt op bepaalde hulp of voorzieningen. Ik hoop dat de initiatiefnemers deskundiger zijn op het gebied van de Wmo dan ik en mij kunnen zeggen of ik

dit verkeerd zie. Het lijkt mij dat dit niet helemaal past bij het karakter van dit type wet.

Bij het blokkaderecht komt de vraag aan de orde of wij bewust verschillende vormen van pleegzorg hebben gecreëerd, met verschillende posities van pleegouders. Ik begrijp dat dit soms complicerend is, zeker als je meerdere kinderen hebt die met verschillende aanvliegroutes bij een gezin terecht zijn gekomen. Willen wij altijd een blokkaderecht, een instemmingsrecht, etc.? Zijn er niet bewust verschillen tussen verschillende vormen van pleegzorg?

Ik ben het zeer eens met de opmerking over regionale verschillen tussen vergoedingen. Dat geldt ook voor de punten 16 en 17. Punt 18 gaat over de aanvangskosten. De vraag van de initiatiefnemers is of wij deze kunnen vereenvoudigen door er een standaardvergoeding van te maken. Is het niet eigen aan die aanvangskosten dat zij zeer zullen verschillen per situatie, per kind en per gezin, zodat je daar juist grote flexibiliteit in wilt houden? Het risico van het opstellen van standaardvergoedingen aan de hand van standaardcriteria is dat dit wordt verbureaucratiseerd.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Voorzitter. Ieder kind heeft het recht om op te groeien in een veilige, gestructureerde, stabiele en vooral ook liefdevolle omgeving. Ieder kind heeft ook recht op een gezinsleven. Dat hebben wij vastgelegd in het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind, maar helaas kan dit recht niet voor ieder kind in Nederland waar worden gemaakt. Wij kennen allemaal de verhalen van kinderen die uit huis geplaatst moeten worden of van kinderen die van crisisplek naar crisisplek hopen en van instantie naar instantie doorgeplaatst worden. Dat is voor het kind geen "veilige en stabiele omgeving" te noemen, want het kind voelt zich nergens onvoorwaardelijk gewenst. Een plek waar je veilig en warm op kunt groeien en waar je je echt thuis kunt voelen, is er dan niet: een thuis, een plek waar je altijd mag zijn en altijd terug mag komen. Het klinkt zo simpel en zo logisch, maar zo logisch is het helaas vaak niet.

Nederland kent gelukkig wel een alternatief voor veel van deze kinderen, namelijk het pleeggezin of gezinshuis. In 2008 hebben maar liefst meer dan 22.000 kinderen gebruikgemaakt van pleegzorg. De afgelopen tien jaar is het aantal pleegkinderen dat van pleegzorg gebruikmaakt, verdubbeld. Dat aantal neemt nog steeds toe. Pleegzorg is dus hard nodig. Daarom is het goed dat het CDA in 2007 de initiatiefnota Gezin boven tehuis heeft gepresenteerd. Daarin staan aanbevelingen om de positie van de pleegzorg in Nederland te versterken en om kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin. Er kan inderdaad een hoop verbeterd worden.

Het CDA vraagt terecht veel aandacht voor de positie van de pleegouders. Ook de SP is van mening dat die positie verbetering behoeft, maar toch vinden wij dat het CDA hier en daar een beetje doorslaat bij de versterking van de positie van de pleegouders. Daarbij wordt immers soms voorbijgegaan aan de belangrijkste figuur in dit verhaal, namelijk het kind. Ook de positie van de ouder en de professional is niet altijd meegewogen. In de initiatiefnota van het CDA staat bijvoorbeeld dat een ondertoezichtstelling uitgesproken moet kunnen worden voor bijvoorbeeld drie jaar. Dat is dus langer dan op dit moment mogelijk is. Daar is de SP het niet mee eens,

want op die manier wordt voorbijgegaan aan de inspraakmogelijkheid en het gezag van de ouder en aan de positie van het kind. Voor het kind is het immers van belang om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen: kan het ooit nog terug naar huis of kan het altijd in het pleeggezin blijven? De SP is van mening dat het kind en de ouder zo snel mogelijk duidelijkheid moeten krijgen. Het is wenselijk dat hierover uiterlijk na twee jaar duidelijkheid komt. Als dan blijkt dat een kind niet terug kan naar huis, zou het beste een voogdijmaatregel aangevraagd kunnen worden. Een voogdijmaatregel geeft rust, een ondertoezichtstelling niet. Dat is alleen het voor je uitschuiven van het moment waarop definitief beslist wordt. Op dit punt zou ik dan ook graag een reactie willen ontvangen van de initiatiefnemers. Minister Rouvoet geeft in zijn reactie op dit punt aan dat het op dit moment praktijk is dat na twee jaar wordt bezien of er sprake is van een structurele plaatsing in de pleegzorginstelling. Dat is echter niet juist: dat is op dit moment niet de praktijk. De Deltamethode moet daar verandering in brengen, want met die methode moet wel binnen één à twee jaar duidelijk zijn of een ouder zijn of haar kind zelf kan opvoeden. Als dat niet het geval is, wordt de ouder ontheven uit het ouderlijk gezag. Zoals gezegd: de praktijk wijst uit dat het op dit moment niet op deze manier werkt. Kinderen hebben in de praktijk nog steeds vaak veel te lang een ondertoezichtstelling en verkeren dus veel te lang in onduidelijkheid: kunnen zij uiteindelijk wel of niet terug naar hun ouders? Zijn de initiatiefnemers van de nota het met de SP eens dat de minister dit eerst in de praktijk goed moet regelen en aanpakken voordat wij eventueel over een flexibilisering van de ondertoezichtstelling gaan praten?

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Maakt u bij die twee jaar waarbinnen er duidelijkheid moet komen, onderscheid tussen pleeggezinnen en netwerkpleeggezinnen? Ik kan mij immers voorstellen dat een kind wordt opgenomen in een netwerkpleeggezin, bijvoorbeeld vanwege een medische reden, zoals een ernstige ziekte van de biologische moeder. Als de moeder dan na drie jaar weer gezond wordt verklaard en al die tijd wel contact heeft gehouden met het kind maar niet de zorg op zich heeft kunnen nemen, mag het kind dan van u niet meer naar huis?

Mevrouw **Langkamp** (SP): U stelt dat nu een beetje cru, maar ik ben er in het algemeen niet voor om onderscheid te maken. Het gaat uiteindelijk om het belang van het kind. Het is in het belang van het kind dat er snel duidelijkheid komt over waar zijn of haar thuis is. Dat moet na twee jaar duidelijk worden.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ook in het geval van mijn voorbeeld?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Juist.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Dat is wel een heel harde klap voor moeder: ziek zijn én het kind kwijt.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Nee hoor, want het kind verblijft dan wel bij familie. Ik denk dat die klap dus helemaal niet zo groot is.

Ik kom op het punt van het instemmingsrecht. Mijn fractie is het eens met de schrijvers van de initiatiefnota dat de samenwerking tussen Bureau Jeugdzorg en de pleegouders verbeterd kan worden. Medewerkers van Bureau Jeugdzorg hebben vaak nauwelijks tijd om langs te gaan in een pleeggezin, contact te onderhouden met vaak gescheiden ouders, familie van het kind, pleegzorginstanties en pleegouders, omgangsregelingen te organiseren en bij te wonen, en te voldoen aan de registratieplicht, die ontzettend veel van hun tijd opsleurpt. Een goed contact tussen Bureau Jeugdzorg, pleegkind en pleegouders komt daardoor vaak onder druk te staan. Dat is een kwalijke zaak en de oorzaak van veel klachten over jeugdzorg. Het voorstel om het instemmingsrecht van pleegouders wettelijk te verankeren is echter een stap te ver voor mijn fractie. Als ouders nog het gezag hebben, eventueel samen met Bureau Jeugdzorg, dan zijn zij ook verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind. Zij moeten die zeggenschap behouden. Als ook Bureau Jeugdzorg in het systeem zit, dan moet dat een professionele kijk hebben op wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind. Nog meer kapiteins op een schip maakt samenwerking erg lastig en misschien zelfs onmogelijk. Dat zou zeer schadelijk kunnen zijn voor het kind. De ontwikkeling van het kind moet naar de mening van mijn fractie leidend zijn, niet de positie van de pleegouder of ouder. Bureau Jeugdzorg dient dit te onderzoeken; een onafhankelijk oordeel van de kinderrechter is daarbij natuurlijk essentieel. Zijn de schrijvers van de nota het met de SP-fractie eens dat het probleem vooral zit in de slechte samenwerking van Bureau Jeugdzorg met de pleegouders en dat wij er dus vooral eerst voor moeten zorgen dat de medewerkers van Bureau Jeugdzorg weer voldoende tijd krijgen om goed contact op te bouwen met die pleegouders? Om de positie van pleegouders te versterken is de SP-fractie er wel voorstander van om pleegouders als direct belanghebbenden aan te merken. Het probleem is nu vaak dat pleegouders niet door de kinderrechter gehoord worden of geen hulpverleningsplannen van Bureau Jeugdzorg ontvangen. Door ze direct aan te merken als belanghebbend is hun positie in de rechtbank als belanghebbende partij in de hulpverlening gewaarborgd en niet meer vrijblijvend. Ik hoor graag een reactie van de initiatiefnemers op dit punt. Er is ook dringende behoefte aan een visie op wat nu per definitie behoort tot de beslissingsbevoegdheid van de opvoeder. Heeft die nu wel of niet het gezag? Ik noem als voorbeelden een bezoek aan de kapper, hobby's, sport, muziekles, ofwel zaken die de vrije tijd betreffen en vakantie. Hoe denken de initiatiefnemers van de nota hierover? De SP-fractie maakt zich in relatie tot de positie van pleegouders zorgen over de situatie waarin de ouder verhuist of vanwege een afgewezen asielaanvraag het land uit wordt gezet. In dat geval wordt een pleegkind geregeld uit het pleeggezin gerukt om mee te gaan met de ouder, omdat die nog steeds het gezag heeft. Dat is ook het geval als een kind al jarenlang in een pleeggezin woont. Pleegouders en Bureau Jeugdzorg staan geregeld onmachtig in dergelijke situaties. Zijn de schrijvers van de nota het met de SP-fractie eens dat de minister deze situatie zou moeten onderzoeken en daarvoor met een concrete oplossing zou moeten komen? Mijn fractie is het helemaal eens met de schrijvers van de nota dat de financiële positie van pleegouders versterkt moet worden. De minister heeft op aandringen

van de SP-fractie de knelpunten onderzocht op het punt van de samenloop van kinderbijslag, kindgebonden budget, kindertoeslag en hoe het allemaal ook heet. Hij heeft voorstellen ontwikkeld voor verbetering. Hij heeft dat de Kamer ook laten weten. Die voorstellen kosten echter geld en zijn daarom onderwerp geworden van de onderhandelingen over de Voorjaarsnota. De Kamer kent de voorstellen van de minister daarom ook niet. Zijn de initiatiefnemers het met de SP-fractie eens dat de voorstellen zo snel mogelijk naar de Kamer moeten komen? Zijn zij bereid om er samen met ons voor te strijden dat dit probleem nu eindelijk en zo spoedig mogelijk wordt opgelost? Het is al jarenlang een probleem. Wij zijn heel bang dat de minister zo meteen bij de onderhandelingen over de Voorjaarsnota het onderspit zal delven. Ik vind dat de Kamer dat echt niet moet laten gebeuren op dit belangrijke punt. De Kamer kan dan eventueel handelen als het de minister niet lukt om dit eruit te slepen. Terecht stellen de initiatiefnemers dat pleegzorg maar liefst bijna vijf keer zo goedkoop is als zorg in een instelling. Het is de investering dus meer dan waard. Bovendien is het van de zotte dat pleegouders soms financieel de boel niet sluitend kunnen krijgen en om die reden misschien zelfs wel moeten afzien van het pleegouderschap. Wat ik niet in de nota heb kunnen terugvinden maar waarop ik wel graag een reactie wil hebben van de initiatiefnemers, is de ongelijkheid in de vergoedingen, bijvoorbeeld als het gaat om vrijwillige pleegzorgplaatsing en plaatsing in een gedwongen kader. Wanneer sprake is van een vrijwillige plaatsing, betaalt Bureau Jeugdzorg niets. Er wordt dan van uitgegaan dat ouders financieel verantwoordelijk zijn en dus alle kosten betalen. De pleegouders moeten dat maar gewoon onderling regelen met de ouders. Dat lukt in de praktijk vaak niet. Ouders moeten al een ouderbijdrage betalen, maar soms hebben zij gewoon niet het geld om de overige kosten te betalen. Dan ontstaat er dus een probleem. Of zij komen gewoon hun afspraken niet na, omdat zij het er bijvoorbeeld niet mee eens zijn dat hun kind in een pleeggezin zit. Er is dan dus geen geld voor kleren, een nieuwe fiets of schoolgeld, zodat dat voor rekening komt van de pleegouders. Wanneer er sprake is van een ondertoezichtstelling, betaalt Bureau Jeugdzorg wel een klein gedeelte, maar ook niet alles. Ouders hebben immers ook gezag en zij zijn financieel verantwoordelijk. Vaak is het niet hun wens dat hun kind in een pleeggezin zit en zij weigeren dan om eraan mee te betalen. In dat geval ziet Bureau Jeugdzorg zich soms genoodzaakt om bijvoorbeeld fondsen aan te schrijven om toch nog geld voor deze kinderen te krijgen. Wij vinden dat eigenlijk te gek voor woorden. Kleding valt bijvoorbeeld gewoon onder de eerste levensbehoeften. Als een kind een voogdijmaatregel heeft, krijgen pleegouders veel meer vergoed, maar dat is vaak ook karig. Pleegouders moeten dan alsnog zelf bijleggen. Zijn de initiatiefnemers het met de SP-fractie eens dat de vergoedingen voor ieder kind gelijk zouden moeten zijn, ongeacht het kader waarin het kind is geplaatst?

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik ben het grotendeels eens met mevrouw Langkamp als het gaat om de vergoedingen aan de pleegouders. Is de SP-fractie ook voorstander van het na twee jaar overhevelen van

de kinderbijslag van de biologische ouders naar de pleegouders?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik heb net beweerd dat er uiterlijk na twee jaar duidelijkheid zou moeten zijn. Dan zou er, wat ons betreft, na twee jaar ook sprake zijn van voogdij. De ouders zouden dan worden ontzet uit het ouderlijk gezag en de kinderbijslag zou dan automatisch overgaan. Er is nog een andere mogelijkheid, die op dit moment al in de Wet op de kinderbijslag staat, namelijk dat ook een derde persoon hierop aanspraak zou moeten kunnen maken. Dit wordt op dit moment in de praktijk alleen nagenoeg niet toegepast. Het zou een goede tussenmogelijkheid kunnen zijn dat Bureau Jeugdzorg het recht krijgt om de kinderbijslag aan te vragen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik noemde juist die twee jaar omdat het een mooi schakelmoment is om te zien of je terugplaatst of nog een keer verlengt. Je bent dan al twee jaar bezig. Als er een verlenging van een of twee jaar wordt ingezet, is er een markeringsmoment om de kinderbijslag af te dwingen. Ook een voogdijinstelling zou die bevoegdheid kunnen overnemen. Mevrouw Langkamp zegt dat als ouders het gezag overnemen, de kinderbijslag automatisch overgaat. Dat is waar, maar bij een overdracht naar één ouder is dat weer niet het geval. Dus dan zou je nog kunnen overwegen om bij overdracht naar één ouder die aanspraak maakt op alle andere kosten, ook de kinderbijslag door te sluizen naar die ene ouder. Is dat een optie?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Het wordt al vrij snel ingewikkeld. Dat merkt u zelf ook wel. Waar het om gaat, is dat er voldoende voorzien wordt in de basiskosten die pleegouders maken voor een kind, en wel vanaf het moment dat het in een pleeggezin komt te zitten. Pleegouders moeten niet onnodig veel uit eigen zak hoeven te bekostigen. Dat geldt ook al voor de periode tot twee jaar. Daarom ben ik ook erg benieuwd naar de voorstellen van de minister die wij nog steeds niet gezien hebben. Hij is het er wel mee eens dat dit probleem opgelost moet worden. Wij zijn daar nu echt al een paar jaar mee bezig en die oplossing moet er komen. Hoe dat praktisch op de meest handige manier kan, weet ik niet. Als het maar opgelost wordt.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Om het ingewikkelde iets minder ingewikkeld te maken: zou het niet een regel kunnen zijn dat het gezin waar het kind minimaal vier dagen per week verblijft, het gezin is dat recht heeft op de kinderbijslag? In de situatie die ook de heer Voordewind aanhaalt, kan het zijn dat de biologische ouders nog twee jaar kinderbijslag krijgen, terwijl zij de opvoedingskosten van het kind niet meedragen.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik denk dat je het ook prima kunt oplossen door de variant van een derde. Dan kan een derde persoon, bijvoorbeeld iemand van Bureau Jeugdzorg, ook aanspraak maken op de kinderbijslag. Dan los je het op zonder de kinderbijslag direct volledig weg te halen bij de biologische ouders, want dat is in sommige gevallen wellicht een stap te ver.

De **voorzitter**: Mevrouw Langkamp gaat haar betoog voortzetten, maar ook afronden. Wij hebben hier de

spreektijd in beeld en mevrouw Langkamp resteren nog drie minuten voor het totaal.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Dan ga ik heel snel door. Ik sla een stukje over en eindig met nog een ander belangrijk punt. Veel zaken zijn al door andere sprekers naar voren gebracht, dus daar sluit ik mij dan maar bij aan.

Tot slot ga ik in op de gezinshuizen. Er zijn helaas veel kinderen die niet in aanmerking komen voor pleegzorg, omdat zij te maken hebben met dusdanig complexe problemen dat begeleiding door een professional nodig is. De heer Voordewind had het daar ook al even over. Die kinderen kunnen niet in een pleeggezin opgevangen worden en belanden dan meestal in een tehuis. Een deel van deze kinderen kunnen wij wel degelijk een gezinsleven bieden, namelijk in een gezinshuis. Bij een gezinshuis is een van de ouders professional, meestal in dienst van de jeugdzorginstelling. Als wij het hebben over gezin boven tehuis, dan denk ik dat een pleidooi voor meer gezinshuizen hier vandaag niet mag ontbreken. Ook een gezinshuis is uiteindelijk vaak goedkoper dan opvang in een tehuis. Of die gezinshuizen er zijn en in welke aantallen, is helaas afhankelijk van de provincies die daar verantwoordelijk voor zijn. In Drenthe bijvoorbeeld zijn ze er helemaal niet. De minister wil deze verantwoordelijkheid vooral bij de provincies laten. De indieners van deze nota pleiten er ook op het vlak van de pleegzorg voor om niet alles aan de provincies over te laten, maar ook landelijk onze verantwoordelijkheid te nemen. Delen de indieners de mening van de SP-fractie dat wij vanuit de landelijke overheid de komst van gezinshuizen moeten stimuleren? Zijn zij met ons van mening dat de minister op dat punt zijn verantwoordelijkheid moet nemen? Het moet immers niet uitmaken waar in Nederland een kind groeit. Dat kind moet overal recht hebben op een gezinsleven.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): U geeft aan dat in een gezinshuisconstructie één van de pleegouders een professional is. Ik moet zeggen dat ik dat een beetje kort door de bocht vind. Onder de pleegouders zitten er in de huidige situatie ook heel veel professionals. Zij hebben een baan in de zorg of in het onderwijs of hebben orthopedagogie gestudeerd of wat dan ook. Om dus te stellen dat je een professional bent als je werkt in een gezinshuis in dienst van Jeugdzorg en anders niet, vind ik een beetje kort door de bocht.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Wat mij betreft, zouden wij alle pleegouders professionals mogen noemen als het gaat om hun zorg voor en de opvang van kinderen. En nee, mijnheer Voordewind, ik ben er niet voor dat zij dan ook betaald moeten worden. Je moet ervoor zorgen dat zij geen problemen krijgen met de kosten die zij maken voor hun pleegkinderen. Die kosten moeten voldoende afgedekt zijn. Er is gewoon een verschil. Het verschil tussen de pleegzorg en de gezinshuizenzorg is dat in de pleegzorg sommige pleegouders inderdaad een gerichte opleiding hebben genoten, maar andere niet. De laatsten hebben van nature voldoende talent om een kind goed op te voeden, structuur bij te brengen enzovoorts. Sommige kinderen zijn echter zo complex dat zij niet door pleegouders kunnen worden opgevangen. Daarvoor bestaat de mooie tussenvorm van het gezinshuis. Die staat tussen pleegzorg en residentiële zorg in. Ik pleit

ervoor om ernaar te streven dat meer kinderen uit een tehuis in een gezinshuis kunnen worden geplaatst. Daarom pleit ik voor meer gezinshuizen. Dit is geen kwestie van concurrentie of van vervanging van pleegzorg.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD):

Voorzitter. Ik complimenteer de initiatiefnemers van deze nota namens de VVD-fractie. Als Kamerlid zit je er niet op te wachten om zo'n grote klus te moeten klaren. Ik waardeer het altijd erg als collega's zo'n mooi project oppakken.

Je zou verwachten dat een kabinet met een minister voor Jeugd en Gezin juist het onderwerp van deze initiatiefnota nadrukkelijk naar voren zou halen, maar dat gebeurt niet. Je zou verwachten dat de minister voor Jeugd en Gezin dit overnam en hiermee aan de slag ging, maar zijn reactie vind ik wat terughoudend. Wat is het oordeel hierover van de initiatiefnemers? Kunnen zij kort ingaan op de reden van deze terughoudendheid? De minister heeft immers al eerder hierop enigszins afwijzend gereageerd. Dat was zelfs de reden voor de initiatiefnemers om hiermee zelf aan de slag te gaan. Wat waren de redenen van de minister om hiermee niet zelf aan de slag te gaan?

Mijn volgende vraag is van meer algemene aard. Het aantal uithuisplaatsingen in pleeggezinnen is binnen tien jaar bijna verdrievoudigd. Wij horen over deze toename van uithuisplaatsingen op dit moment erg veel. Hebben de initiatiefnemers zich in deze kwestie verdiept? Kunnen zij iets vertellen over mogelijke oorzaken hiervan? Of vinden zij dat dit buiten het onderwerp valt dat wij vandaag bespreken?

De VVD-fractie kan zich in grote lijnen vinden in het voorstel van het CDA. Als een kind voor een korte of langere periode niet thuis kan wonen, is het van groot belang dat het zijn leven op een zo normaal mogelijke manier kan voortzetten. Buiten kijf staat dat ook mijn fractie vindt dat een gezin daarvoor meer mogelijkheden kan bieden dan een tehuis.

De minister zegt eigenlijk in niet mis te verstane woorden dat hij de voorstellen over voorlopige voogdij niet overneemt. Kunnen de initiatiefnemers nog eens toelichten wat precies de voor- en nadelen van deze voorlopige voogdij zijn?

Wat is verder de aard, ernst en omvang van de conflicten waar het instemmingsrecht bij nodig is? Ik kan mij uiteraard wel iets voorstellen bij getouwtrek over behandelingen of over terugkeer naar de biologische ouders. Kunnen de initiatiefnemers hierover echter wat meer vertellen? Hoe erg is dit en hoe vaak komt het voor?

Mijn volgende punt betreft de interculturalisatie. Er is sprake van dat allochtone kinderen vooral in allochtone gezinnen geplaatst worden en dat ook rekening wordt gehouden met religieuze en sociale aspecten. Wat de VVD betreft, staat de kwaliteit van pleegouders voorop. Bovendien is er een tekort aan pleegouders. Ik zou graag weten welke sociale aspecten de initiatiefnemers bedoelen. Worden er ook kwaliteitseisen gesteld aan pleegzorg? Er is natuurlijk een goede screening en dat is belangrijk. Wat mijn fractie betreft, is interculturalisatie geen doel op zich. Het belang van het kind moet vooropstaan en daarbij behoort natuurlijk dat pleeggezinnen te allen tijde bij het kind zouden moeten passen.

De indieners willen ook dat een kind bij plaatsing in een pleeggezin wordt gecontroleerd op ontwikkelingsachterstanden. Ik kan mij hier alles bij voorstellen. De minister gaat helemaal niet in op dit punt. Zo'n screening kan heel belangrijk zijn, bijvoorbeeld op het punt van taalachterstand. Hoe zwaar weegt dit voor de initiatiefnemers? Hoe zien zij dit in de praktijk?

Mijn volgende punt betreft het recht op inspraak van de pleegouders. Ik heb begrepen dat er een wetswijziging aankomt. Hoe verhoudt deze zich met dit initiatiefvoorstel? Wordt zij straks integraal meegenomen, mede in verband met het blokkaderecht? Het is natuurlijk soms echt niet in het belang van het kind dat het teruggaat naar de biologische ouders. Vanuit die positie kan het blokkaderecht belangrijk zijn, maar het moet natuurlijk wel een rechter zijn die erover beslist.

Dan kom ik op de verlichting van de administratieve lasten voor pleegouders die te maken hebben met meerdere pleegkinderen vanuit verschillende juridische plaatsingen. Ik vind dit een dilemma. Ik wil graag geholpen worden door de initiatiefnemers. Wat zijn de voors en tegens van één begeleider per kind versus één begeleider voor alle pleegkinderen? Ik hoor hier graag iets meer over. Wat is in dit geval wijsheid, waarmee zijn de kinderen en wellicht ook de pleegouders het meeste geholpen?

Tot slot een opmerking over de financiën. Pleegouders zouden wat de VVD-fractie betreft in het geval van langdurige opvang ook de kinderbijslag moeten kunnen ontvangen. Op dit moment moeten zij vaak zelf onderhandelen met de ouders over vergoeding van de kosten. Wat ons betreft, vraagt dat om een betere uitwerking. Ik krijg hier graag een toelichting op van de initiatiefnemers.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Het gebeurt mij niet vaak dat ik een CDA-stuk lees en denk, "halleluja". Na het lezen van de nota Gezin boven tehuis die wij vandaag bespreken, werd ik echter wel oprecht vrolijk. "Amen" had ook gekund, voorzitter ...

Uit de nota spreekt een grote waardering voor en betrokkenheid bij alle papa's en mama's, tantes en ooms, opa's en oma's, juffen en meesters en soms zelfs bureaus die kinderen in de knel een warm thuis bieden. Die waardering en betrokkenheid is terecht. Ook voor GroenLinks geldt dat de rol die pleegouders in onze samenleving spelen, getuigt van solidariteit, verantwoordelijkheid en onbaatzuchtigheid. Pleegouders zijn vooral ook onmisbaar, omdat alleen al in 2008 22.243 kwetsbare kinderen gebruik hebben gemaakt van pleegzorg. Als je dat getal even op je laat inwerken, denk je: wow, dat is heftig! Het is 9% meer dan in 2007 en het dubbele van het aantal kinderen dat tien jaar eerder pleegzorg nodig had.

Daarnaast wil het maar niet lukken om de wachtlijsten in de pleegzorg weg te nemen, ondanks een groei in het aantal pleegouders. Eind december 2008 waren er maar liefst 954 wachtende kinderen. GroenLinks trekt hier twee conclusies uit. Ten eerste groeit de druk op en de vraag naar pleegzorg. Ten tweede komt de nota van mevrouw Sterk en de heer Çörüz, waarin wordt gepoogd de bureaucratische, financiële en juridische knelpunten weg te nemen, precies op het juiste moment. Dit zijn volgens mij genoeg veren voor deze nota, voorzitter.

Mijn eerste vraag aan de indieners is van algemene aard en raakt aan de vraag die mevrouw Dezentjé zojuist

stelde over de toegenomen druk op pleegouders. GroenLinks maakt zich al langer ernstig zorgen over het Savanna-effect. De tragische dood van de driejarige Savanna leidt er volgens veel deskundigen toe dat uithuisplaatsing niet meer als laatste redmiddel wordt ingezet, maar al in het geval van twijfel, uit angst voor een nieuwe fatale afloop. Columnist Pieter Hilhorst schrijft daarover: "Maar we moeten wel oppassen dat we in ons streven om een groot drama als dat van Savanna te voorkomen niet honderden kleine drama's veroorzaken." Zien de initiatiefnemers een relatie tussen de te vroege uithuisplaatsingen en ondertoezichtstellingen en de druk op de pleegzorg? Zo ja, op welke wijze willen zij hiermee omgaan?

Ik ga iets concreter in op de aanbevelingen. Er is vanuit mijn fractie steun voor de rol die de indieners de landelijke overheid toekennen in de ondersteuning van pleegouders. Wij zien ook dat sommige dingen op lokaal niveau liggen en andere op provinciaal niveau, maar er zijn lokaal en provinciaal zo veel verschillen in kosten, regimes en bevoegdheden, dat best aan de landelijke overheid mag worden gevraagd om in te springen en bepaalde dingen te harmoniseren en meer op elkaar af te stemmen.

Die ondersteuning van pleegouders is om verschillende redenen nodig. Een belangrijke reden noemen de indieners ook, namelijk dat opvang in een natuurlijke gezinsomgeving het allereerste initiatief moet zijn als een kind niet meer bij de biologische ouders terecht kan. Daarnaast wijzen zij erop dat er een verschil is in de kosten. De zorgkosten in een tehuis zijn vijf keer hoger dan bij opvang door pleegouders. Wij allen kunnen hier moeiteloos verzinnen waar het geld dat door opvang door pleegouders bespaard wordt, binnen de jeugdzorg geïnvesteerd zou kunnen worden.

Alle aanbevelingen die de pleegouders wettelijk in positie brengen door hun een stem te geven, kunnen op onze steun rekenen, maar wij hebben veel vragen over de mogelijke onvoorziene gevolgen. Leiden bepaalde rechten voor pleegouders niet vaker tot een kat-en-muis spel en getouwtrek om kinderen? Ik doel dan niet zozeer op de inspraak op het pleegzorgbeleid of het een stem geven aan ouders in de rechtszaal bij de kinder-rechter, maar bijvoorbeeld op het instemmingsrecht. Moet dat een instemmingsrecht of een adviesrecht zijn? Wat als een pleegouder instemmingsrecht krijgt voor het behandelingsbeleid, maar de pleegzorginstelling of het Bureau Jeugdzorg het daarmee niet eens is? Wat gebeurt er als er een conflict ontstaat? Wie heeft uiteindelijk de doorslaggevende stem?

In de nota wordt voorgesteld om de ondertoezichtstelling niet langer voor slechts één jaar uit te spreken, maar voor een bepaalde tijd, bijvoorbeeld drie jaar. Dan hoeven pleegouders en pleegkinderen niet langer in onzekerheid te leven omdat zij jaarlijks een gang naar de rechter moeten maken. Dat lijkt mij een goede aanbeveling. Een van de initiatiefnemers wees mij voor het debat erop dat dit mogelijk al door de minister van Justitie geregeld gaat worden. Nu is het zo dat bij de langdurige pleegzorg de biologische ouders twee jaar de tijd hebben om te laten zien dat het kind weer veilig thuis kan wonen. Lukt dit niet, dan kan ik mij voorstellen dat de pleegzorg omgezet wordt naar onbepaalde tijd. Hoe kijken de initiatiefnemers hier tegenaan?

Ik kom te spreken over de financiële aanbevelingen. Wij steunen de harmonisering van de vergoedingen voor

pleegouders, zodat er niet zo veel verschillen zijn en elke pleegouder weet waar hij of zij aan toe is als het gaat om de tegemoetkoming in de kosten voor kinderen. Als je geen uniforme tegemoetkoming van bovenaf wilt opleggen aan iedereen, kan Pleegzorg Nederland misschien een benchmark opstellen, zodat provincies, pleegzorginstellingen en pleegouders kunnen inzien waar zij aan moeten denken bij een tegemoetkoming. Wat vinden de initiatiefnemers hiervan?

Als je het hebt over een tegemoetkoming in de kosten voor kinderen, dan kom je vanzelf bij de moeder aller tegemoetkomingen in de kosten voor kinderen, namelijk de kinderbijslag. Die wordt gelukkig ook genoemd in de nota, maar wel een beetje voorzichtig. GroenLinks is altijd erg consequent over de kinderbijslag: die moet inkomensafhankelijk worden. Maar meer dan dat moet die te allen tijde ten goede komen aan het kind. Juist daarom heb ik mij in debatten over het aanpakken van probleemgezinnen en probleemouders altijd verzet tegen het idee, de kinderbijslag in te zetten als instrument om onwillige ouders aan te pakken. Wat de situatie ook is; het geld is bedoeld voor het kind en het moet daar terecht komen, linksom of rechtsom. Eerder werd er al op gewezen dat het volgens de Algemene Kinderbijslagwet nu al mogelijk is om kinderbijslag over te maken aan een derde partij, als ouders bijvoorbeeld onwillig zijn bij het accepteren van opvoedingsondersteuning. Het lijkt mij daarom niet meer dan logisch dat pleegouders recht hebben op kinderbijslag wanneer zij, tijdelijk of voor altijd, de zorg voor een kind op zich nemen; en dan niet pas na twee jaar. Ik vraag mevrouw Sterk en de heer Çörüz dan ook om op dit punt duidelijk stelling te nemen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik heb een verduidelijkende vraag. Misschien is het een complicerende vraag; dat weet ik nog niet. GroenLinks is voorstander van inkomensafhankelijke kinderbijslag. Wij discussiëren hier over de vraag wie de kinderbijslag ontvangt en op welk moment die van de biologische ouders naar de pleegouders gaat. Ik wil de discussie compliceren door te vragen welk inkomen, van welke ouders, op enig moment bepalend is voor de hoogte van de kinderbijslag. Snap de heer Dibi welke valkuil hij ingaat?

De heer **Dibi** (GroenLinks): De heer Dijsselbloem stelt een heel slimme vraag, waarop ik niet voorbereid was. Misschien kunnen de initiatiefnemers op deze vraag ingaan, maar ik wil er ook best iets over zeggen. Het lijkt me logisch dat het inkomen van de ouders die het kind in huis hebben de doorslaggevende factor is bij het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag. Omdat het echter nog heel erg lang gaat duren voordat de kinderbijslag überhaupt inkomensafhankelijk is, is deze vraag nog niet aan de orde. Ik kan er gelukkig dus nog lang over nadenken.

Pleegouders die een kind in huis krijgen via een justitiële maatregel kunnen incidentele kosten voor bijvoorbeeld een bed, een fiets of kleding vergoed krijgen. Als mensen vrijwillig kinderen opnemen, kan dat in sommige gevallen. Bureau Jeugdzorg beslist daar dan over. Dat is een kromme situatie en ik vind het heel goed dat de initiatiefnemers die willen rechte trekken. Hoe hard is dit punt voor de initiatiefnemers? Er werd namelijk ook al verwezen naar de enigszins vage reactie van de minister. Ik vraag de initiatiefnemers om hierop in te gaan, net als

op het punt van de crisisplaatsing. Bij crisisplaatsing krijgen de pleegouders vaak geen vergoeding. Ik ben het helemaal eens met de initiatiefnemers dat dit natuurlijk wel zou moeten.

Gedurende de SIRE-campagne Pleegouders zijn bijzonder nodig, ontstond er een piek in de belangstelling voor het pleegouderschap. Er was een grote vraag naar informatiepakketten en er kwamen liefst 3000 nieuwe pleegouders bij. Daar kan men bij andere campagnes nog iets van leren. Het succes van deze campagne vraagt om een vervolgcampagne, juist nu de druk weer toeneemt. In die nieuwe campagne kan de aanbeveling over het bereiken van potentiële allochtone pleegouders mooi worden meegenomen. Het lijkt mij ontzettend leuk om daartoe het initiatief te nemen, samen met de initiatiefnemers – maar dat kan geloof ik niet – of met de woordvoerder van de CDA-fractie. Hoe kijken de initiatiefnemers hiertegen aan? Bij interculturalisatie is het overigens niet mijn intentie dat een Marokkaans-Nederlands kind per definitie bij Marokkaans-Nederlandse pleegouders terecht komt. Ik hoop dat de initiatiefnemers dat ook niet bedoelen. Het gaat om de kwaliteit van de pleegzorg en om ouders die de pleegzorg op zich willen nemen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Het is prettig om, naast de vele wachtlijstendiscussies die wij voeren, nu eens inhoudelijk in te gaan op de pleegzorg. Ik kan mij niet herinneren dat wij in de tweeënhalf jaar dat ik hier zit, inhoudelijk hebben gesproken over de pleegzorg. Ik maak de CDA-fractie dus complimenten voor het schrijven van deze initiatiefnota, waardoor wij vandaag, en later met de minister, uitgebreid van gedachten kunnen wisselen over dit onderwerp. Ik heb grote waardering voor de pleegouders, die met grote inzet, liefde en betrokkenheid kinderen opvangen die niet meer thuis kunnen wonen. Ook heb ik grote waardering voor de gezinsvoogden. Ik weet dat zij zich, vaak buiten kantooruren, enorm inzetten. Uit eigen ervaring weet ik dat dit met grote passie en onder grote tijdsdruk gebeurt. De caseload is in veel gevallen namelijk nog te groot.

Bij de pleegzorg doen zich verschillende problemen voor, onder andere in verband met de financieringsstromen. De gezinshuizen zijn van de AWBZ naar de Zorgverzekeringswet gegaan. Pleegzorg valt onder de provinciale financiering. Over de financiering zullen wij nog uitgebreid komen te spreken bij de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg.

Ik maak een algemene opmerking aan het adres van de initiatiefnemers. Ook het CDA is vanuit de katholieke kant heel bekend met het subsidiariteitsbeginsel. Soevereiniteit in eigen kring is meer iets van de protestantse kant. Ik zie herkenning bij de voorzitter. In die lijn vraag ik de initiatiefnemers naar hun visie op opvang van kinderen die niet in huis kunnen blijven. Graag zou ik een oplopende lijn zien. In eerste instantie moet een Eigen-Krachtconferentie plaatsvinden. Dat kan gekoppeld worden aan het ontlasten of ontzien van het gezin door het eigen netwerk of de familie. Daarna kan gekozen worden voor dagopvang of weekendopvang bij pleegouders. Daar zoomt de initiatiefnota op in. Pas daarna moet geput worden uit de bestandspleegouders. Uiteindelijk kan gekeken worden naar de gezinshuizen, waar collega Langkamp al over sprak. Ik mis die huizen in de volgorde van de nota. In februari heeft de minister er een notitie over geschreven. Ik heb een aantal

van die gezinshuizen bezocht. Onlangs bezocht ik een huis waar twee ouders voor acht kinderen zorgen. Dat leek mij nog idealer dan één ouder voor minimaal vier kinderen.

De minister pakt een aantal cruciale dingen op. De termijn van twee jaar is een ijkpunt. Op dat moment moet worden bezien of de uithuisplaatsing beëindigd moet worden of dat tot een verlenging moet worden overgegaan. De minister bekijkt het blokkaderecht als het gaat om pleegouders bij een ots. Dat zijn al grote stappen voorwaarts. Wij hebben de wetswijzigingen in het kader van Beter Beschermd nog niet gezien. Ik hoop dat de minister snelheid wil betrachten. Nogmaals, deze wetswijzigingen zijn grote stappen voorwaarts in de verankering van de rechten van pleegouders.

De minister schrijft dat netwerkpleeggezinnen vaak recht hebben op kinderbijslag, maar uit de praktijk hoor ik dat dat zeer lastig ligt, vooral als het gaat om vrijwillige pleegzorg. Het betreft een broze afspraak tussen pleegouders en biologische ouders als men niet de gang naar pleegzorg aflegt, omdat men bang is dat er uiteindelijk een juridische claim met een ots komt. Daardoor kunnen netwerkpleeggezinnen vaak geen of minder aanspraak maken op voorzieningen die hier wel voor bedoeld zijn. Je kunt het oplossen door de informatie te verbeteren, maar het moet gewoon gelijkgetrokken worden.

Kinderbijslag blijft een lastig punt. Soms willen biologische ouders niet meewerken aan het overhevelen ervan. Er zijn situaties waarin de jeugdzorg vraagt of men kosten heeft aan het kind. Dan worden bonnetjes overgelegd van dingen die voor het andere kind zijn uitgegeven. Pleegouders zitten dan zonder zo'n voorziening. Ik vind ook in dit opzicht die twee jaar een goed ijkpunt: of terugplaatsen of verlengen van de ots. De kinderbijslag moet het kind dan volgen naar het gezin waar het naartoe gaat. Je zou een tussenoplossing kunnen bedenken waarbij het geld naar de pleegzorginstelling gaat, maar dan zit je weer met bureaucratische rompslomp. Het heeft de voorkeur van de ChristenUnie-fractie om het over te hevelen naar de pleegouders zelf.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik snap heel goed dat je het na twee jaar definitief zou moeten doen. Ongeveer een derde van de pleegkinderen verblijft ongeveer drie maanden in een pleeggezin. Het lijkt me logisch dat je al eerder dan pas na twee jaar begint met het geven van de tegemoetkoming in de kosten voor de kinderen aan de pleegouders. Dat laat je niet bij de ouders waar het kind niet verblijft. Waarom wil de heer Voordewind twee jaar wachten?

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik ken de situatie uit de praktijk. Ik zie dat ouders, vaak de moeder, het zeer belangrijk vinden om zelf de kinderbijslag te ontvangen en zelf kleren en andere benodigde zaken te kopen voor het eigen kind. De pleegouders laten dat dan ook vaak over aan de biologische moeder als de kinderen een weekend teruggaan. Ik vind het te snel om het na drie maanden al te doen. Het heeft ook een psychologisch effect. Als je de kinderbijslag weghaalt bij de biologische ouders ontnemen je hun ook de verantwoordelijkheid om financieel voor de kinderen te zorgen, ook al gebeurt dat al voor een deel bij de pleegouders. Ik zou dat moment verder willen uitstellen. Je kunt discussiëren over de vraag of dat na één of na twee jaar moet gebeuren, maar

het is in ieder geval belangrijk dat het kind van de kinderbijslag profiteert in plaats van dat dit als extraatje blijft hangen bij de biologische ouders. Ik laat het graag aan de minister en wellicht aan de initiatiefnemers om daar scherper op in te zetten in het debat met de minister.

Over de opvoeding hoor ik verschillende geluiden. Soms heeft een pleegouder drie kinderen onder zijn hoede. Dat betekent dat je te maken hebt met maatschappelijk werkers, soms twee per kind, met drie gezinsvoogden en eventueel met biologische ouders. Die willen zich allemaal met de opvoeding bezighouden. Dat werkt heel verwarrend voor het kind. Het moet naar verschillende personen luisteren. Het kind kan ook de verschillende personen tegen elkaar uitspelen. Van de een mag het wel laat uit, van de ander niet et cetera. Ik pleit ervoor dat wanneer de pleegouder de zorg overneemt de opvoedingsverantwoordelijkheid ook bij de pleegouder komt te liggen. Zo is er eenduidigheid over de aansturing in de dagelijkse opvoeding en verzorging van de kinderen. Je zou het zo kunnen organiseren dat de gezinsvoogd juridisch de verantwoordelijkheid houdt, maar dat gedeelte dat gaat om de dagelijkse opvoedingssturing kun je daaruit halen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): De heer Voordewind hecht eraan om de kinderbijslag niet te snel bij de biologische ouders weg te halen. Echter op het punt van de betrokkenheid van de biologische ouders bij belangrijke beslissingen wil hij de verantwoordelijkheid bij de pleegouders neerleggen. Zo zet hij de biologische ouders wel erg snel buitenspel. Ik probeer ook in het betoog van de heer Voordewind te zoeken naar het evenwicht.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het is ook lastig. Het heeft een psychologisch effect als je snel het geld bij de ouders weghaalt. Ik zie echter ook de spanning bij de pleegouders wat betreft de dagelijkse aansturing. Vooral als je verschillende kinderen opvangt naast je eigen kinderen, je geconfronteerd wordt met biologische ouders die regelmatig bellen en andere richtlijnen aan hun kinderen geven en er een gezinsvoogd is die er het zijne van denkt, wordt het wel heel lastig om aansturing te geven in de dagelijkse opvoeding van de kinderen. Ik kan me goed voorstellen dat je dat deel toch bij de pleegouders neerlegt.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Dit is wel een interessant thema. Het is namelijk nogal wat. Ik vraag me af hoe de heer Voordewind zich voorstelt dit wettelijk vast te leggen, want daar hebben wij het hier over.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik ben geen jurist, dus hoe dat juridisch er precies uit moet zien, zullen ambtenaren of misschien de initiatiefnemers zelf verder kunnen onderzoeken. Ik heb wel van juristen in aanbevelende zin gehoord dat het feitelijk in de praktijk mogelijk zou kunnen zijn om dat deel van de voogdij als het gaat om directe aansturing van opvoeding, over te brengen naar de gezinsvoogden.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik deel de zorg van de collega's over de gevolgen. In uw voorbeeld ligt de keuze voor een sportvereniging bij de

pleegouder. Het kind wil bijvoorbeeld gaan voetballen en iedere zaterdag is er wel een voetbalwedstrijd. Dat betekent dus dat de biologische ouder die een keer per maand het kind in het weekend zou moeten hebben, het kind pas vanaf zaterdagmiddag bij zich heeft. Want de pleegouder heeft er voor gekozen dat het manneke gaat voetballen op zaterdagochtend. Dat soort situaties roept mijns inziens heel veel conflicten op. Ik begrijp dat het ook niet werkt als de biologische ouder gaat bepalen hoe laat het kind naar bed moet, maar een tussenweg tussen uw voorstel en het bij de biologische ouder leggen, is volgens mij wel wenselijk.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het is ook een lastige. Het gebeurt andersom ook, namelijk dat de biologische ouders hun kind om de week willen zien in het weekend waardoor het kind weer niet in staat is om naar sportverenigingen te gaan omdat juist op zaterdag de wedstrijden plaatsvinden, terwijl het kind dat wel heel graag zou willen en misschien ook wel de pleegouders. Het gaat mij om de dagelijkse aansturing, de dagelijkse regelgeving binnen het huis, om gelijkstelling van de opvoedingsnorm voor alle kinderen die dan in dat pleeggezin zitten. Natuurlijk moet je met de biologische ouders afstemmen welke sport het kind gaat beoefenen. Dat lijkt mij voor de hand te liggen. Het gaat mij om de dagelijkse aansturing.

Voorzitter. Mijn volgende opmerking betreft de professionaliseringsslag die er nu in de pleegzorg en bij de pleegouders plaatsvindt. Ik zie dat verschillende instanties, onder andere de Zonnehuizen, vormen van betaling hanteren richting pleegzorgouders. In Frankrijk, Duitsland, Zweden en Amerika vinden er vormen van salarisbetaling plaats aan pleegouders. Ik constateer dat Pleegzorg Nederland ervoor pleit de mogelijkheid te onderzoeken van een dergelijke vorm van betaling. Natuurlijk moet je dan eerst de screening goed doen, teneinde te voorkomen dat de ouders voor het geld gaan. Wat betreft mijn fractie zou deze vorm niet voor alle gevallen behoeven te gelden maar wel voor die gevallen waar er sprake is van een extra belasting van de pleegouders, namelijk bij jongeren met ernstige gedragsproblemen. Je zou daarbij ook kunnen denken aan jongeren met een licht verstandelijke handicap, dus de jeugd-lvg. Op het moment dat je in een pleeggezin twee of meer van dergelijke kinderen hebt, heb je daar nogal een dagtaak aan. In de meeste gevallen stopt de man of de vrouw dan met zijn of haar baan om zich toe te leggen op het verzorgen van de pleegkinderen. Dat betekent dat er minder inkomsten zijn en dat er dus een extra financiële belasting voor zo'n gezin optreedt. Ik verneem graag de reactie van de initiatiefnemers op genoemde tussenvorm.

Wij ondersteunen het pleidooi van het CDA met betrekking tot de aanvangskosten. Het voorbeeld van de dakkapel is genoemd. Ik hoor dat die aanvangskosten in willekeurige gevallen wel of niet betaald worden, afhankelijk van de pleegzorginstelling. Dat geldt trouwens ook voor de gezinshuizen voor wie de aanvangskosten ook voor eigen rekening komen. Bij het bredere debat hierover zal ik ervoor pleiten de aanvangskosten daarbij ook te betrekken.

Wij ondersteunen de initiatiefnemers om waar het gaat om landelijke criteria voor vergoedingen aan pleegouders, te komen tot algemene richtlijnen.

Het omslagpunt ten aanzien van verlenging van orts zouden wij graag bepaald willen zien op twee jaar in plaats van drie jaar. Ik hoor nog steeds veel klachten van gezinsvoogden over de administratieve belasting. Zij zeggen 60 tot 70% van hun tijd te besteden aan administratie, rapportage etc. en dus weinig tijd voor het kind te hebben. Waarom kan een pleegzorginstelling er geen administratief medewerker bij nemen zodat de gezinsvoogd meer tijd kan besteden aan de zorg voor en het toezicht op het kind, waarvoor hij is opgeleid? Graag zie ik extra aandacht voor de administratieve ontlasting van de pleegzorgwerkers. Het gaat daarbij dus niet alleen om de maatschappelijk werkers, maar ook om de gezinsvoogden.

De **voorzitter**: Graag wil ik namens de SGP-fractie het woord voeren. Ik draag het voorzitterschap daarom over aan mevrouw Aasted Madsen-van Stiphout.

Voorzitter: Aasted Madsen-van Stiphout

De **voorzitter**: Ik geef met alle plezier het woord aan de heer Van der Vlies voor zijn inbreng in eerste termijn.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter. In de titel Gezin boven tehuis komt een prioriteit tot uitdrukking die de volledig steun krijgt van de SGP-fractie. Als er al een voorziening getroffen moet worden, denken wij dat het belang van het kind gediend is bij een voorziening die zo dicht mogelijk bij het gewone gezin en de gewone gezinssituatie ligt. Pleegouderschap moet naar onze mening dan ook worden bevorderd, en wel in de volgorde: Eigen-Krachtconferenties, netwerkpleegouders, pleegouders, gezinshuizen, tehuizen. Wij denken dat, uiteraard op indicatie, zo dicht mogelijk bij de gezinssituatie moet worden gebleven. Het is heel goed dat de initiatiefnemers het pleegouderschap zoeken te ondersteunen, de ondersteuning zoeken te verbeteren en de aantrekkelijkheid ervan zoeken te bevorderen. Het is altijd een ingrijpende en intensieve aangelegenheid. De netwerkpleegouders, de eigen familie en de kennissenkring zijn een goede vorm daarvoor. Het is eigenlijk jammer dat netwerkpleegouders zich dienstbaar opstellen – vanuit de Bijbelse notie van de herbergzaamheid is dat toch niet te vergeten; daar hecht mijn fractie bijzonder aan; dat is een roeping voor ons allen – maar zich daarbij beperken tot kinderen uit het eigen netwerk en daar niet buiten treden. Bestaat daar onderzoek naar? Hebben de indieners inzicht in deze ontwikkeling? Zijn er nog mogelijkheden om deze groep pleegouders voor de bredere pleegzorg te interesseren of te behouden? Er is sowieso veel verloop onder pleegouders en professionals. Dat zou op zichzelf al een onderzoekspunt waard zijn. Graag hoor ik welke indruk de initiatiefnemers in dit opzicht hebben. Stabiliteit, een zo snel mogelijk herstel en continuïteit zijn in het belang van het kind. Het is frustrerend voor pleegouders als zich op dat traject te frequent veranderingen aftekenen. Helaas is dat in bepaalde dossiers het geval. In die context hebben wij begrip voor het voorstel van de indieners om een instemmingsrecht voor pleegouders te realiseren. De schaduwkant daarvan is dat daaruit een ongewenste juridisering kan ontstaan. Dat zal niet bedoeld zijn. Ik vraag daarom of deze sprong naar het instemmingsrecht misschien groter is dan

nodig. Is ook overwogen om een soort adviesplicht, als tussenschakel, in beeld te brengen?

Collega's hebben de vinger gelegd bij de toeneming van de uithuisplaatsing, het zekere voor het onzekere nemen. Velen hadden het gevoel dat dit in de afgelopen tijd toch een beetje de trend was. Wij hebben er begrip voor dat hierbij naar meer maatwerk wordt gezocht. Natuurlijk moet dit omgeven zijn met veel waarborgen, maar als een kind eenmaal in een orts zit, komt het er niet zo makkelijk uit. Het kan zijn dat ouders ermee gediend zijn recht te hebben op een tussentijdse toetsing of beëindiging van de maatregel binnen de periodes die aangegeven zijn. In een aanbeveling wordt gezegd dat dit tot de mogelijkheden kan behoren. Dat vinden wij weinig stevig. Kunnen de indieners meer richting geven aan dit punt?

Bij de vraag of in de wet een plaats moet worden gegeven aan netwerkpleegouders als hulpverleners, is er sprake van een omslagpunt van de informele naar een meer formele setting, met alle consequenties van dien. Past dat wel bij de familiesfeer, zo vragen wij ons af. Hoe waarderen de indieners het voorstel van de minister om pleegouders als belanghebbenden aan te merken? Dan heb ik nog twee punten die de landelijke instelling voor jeugdzorg betreffen. De financieringssystematiek leidt ertoe dat de landelijk werkende instellingen via het loket van de provincie Utrecht worden bediend. Daar blijkt dat er eerder wachtlijsten zijn voor pleegouders dan voor pleegkinderen. Dat is jammer, want daarmee blijft capaciteit onbenut. Zien de initiatiefnemers mogelijkheden om die landelijk werkende instellingen meer in beeld te krijgen, wanneer daarvoor belangstelling is bij de instellingen die zijn aangewezen voor de toewijzing? Mijn laatste punt betreft de identiteit van de kinderen die op de pleegzorg raken aangewezen en van pleegouders. Mijn fractie bereiken hardnekkige signalen dat er kans blijven liggen, omdat er natuurlijk toch pluriformiteit is in onze samenleving. De pleegouders die een bepaalde opvatting hebben, die bijvoorbeeld implicaties heeft voor hoe de zondag wordt doorgebracht en hoe met media en cultuur wordt omgegaan, krijgen alleen zeer jonge kinderen van nul tot twee jaar toegewezen en om die reden geen langdurigere zorg voor oudere kinderen. Het is begrijpelijk dat dit in allerlei doelgroepen van de samenleving het geval kan zijn. Ik bekijk dit vooral met de bril van mijn positie als orthodox-christen. Ik vind het wel eens betreurenswaardig dat de wens en bereidheid er zijn bij ouders, maar dat het toch niet van de grond kan komen, omdat men zich afvraagt of men dit wel moet zoeken voor de kinderen die wij een veilig plekje willen bieden. Ik zou daar een doorbraak willen hebben. Ik ben heel benieuwd hoe deze initiatiefnemers tegen dit punt aankijken. Dit identiteitspunt blijkt in de praktijk consequenties te hebben naar diverse kanten; niet alleen naar orthodox-christenen, maar ook naar anderen. Ik vind het jammer dat daardoor potentieel onbenut blijft.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik ken die bezwaren nog niet. Is het een wens van de kinderen om niet langer bij zo'n pleeggezin te verblijven, omdat er bepaalde religieuze opvattingen zijn, of is het beleid van pleegzorginstellingen omdat zij denken dat een Antilliaans-Nederlands kind bijvoorbeeld niet in een orthodox-christelijk pleeggezin past? Gaat het om dat soort dingen? Wat stelt u dan voor om die doorbraak te krijgen?

De heer **Van der Vlies** (SGP): Het laatste is het geval. Als kinderen zelf bepaalde bezwaren hebben, zou dit het belang van het kind ernstig in de weg kunnen staan, dus daar heb ik het niet over. Het gaat om de plaatsende instanties die matches en een kind met een bepaalde identiteit een bepaald aanbod doen aan pleegouders. Als dat niet vanzelfsprekend bij elkaar past, doen zij dat maar niet. Zo blijven plaatsingsmogelijkheden onbenut. Die gevallen zijn mij bekend en ik heb er al vaker de vinger bij proberen te leggen in de commissie. Nu wij toch een herijking en intensivering van het pleegouderschap voor ogen hebben, volstrekt terecht en met volle steun van de SGP-fractie, vind ik dat dit aspect ook meegenomen kan worden.

Voorzitter: Van der Vlies

De **voorzitter**: De initiatiefnemers hebben mij verzocht om een ruime pauze, zodat zij zich kunnen voorbereiden op een adequaat antwoord. Ze gaven als indicatie één uur. We moeten ook nog lunchen. Mijn voorstel is om nu een lunchpauze te houden tot kwart voor één. Dat is ook meteen het uur denktijd voor de initiatiefnemers.

De vergadering wordt van 11.40 uur tot 12.45 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat er onder de woordvoerders behoefte is aan vaststelling van de verdere procedure.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Voorzitter. Ik stel voor om vandaag de eerste termijn af te ronden en om vervolgens, voordat wij het debat verder afmaken, de minister met meer nadruk bij dit debat te betrekken door hem in eerste instantie te vragen om schriftelijk nader in te gaan op de twintig punten van de initiatiefnota. Daarbij moeten uiteraard de vragen worden betrokken die wij in eerste termijn hebben gesteld, evenals de reactie van de initiatiefnemers. Dan weten wij gedetailleerder wat de minister hiermee gaat doen en of wij moties moeten indienen. Na ommekomst van die uitgebreidere schriftelijke reactie van de minister kan het debat dan worden afgerond met de tweede termijn van het notaoverleg, waarin ook moties kunnen worden ingediend. Dat is mijn voorstel.

De **voorzitter**: Is er bij de initiatiefnemers iets wat zich tegen deze procedure verzet?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Nee, voorzitter.

De **voorzitter**: De Kamer gaat over haar eigen procedure. Daar herinner ik u ook even aan, maar u hebt dus geen overwegende bezwaren.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat klopt.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Voorzitter. Ik heb een aanvullende vraag aan de heer Dijsselbloem. Zou de minister dan aanwezig zijn bij de tweede termijn van het overleg?

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Dat is natuurlijk aan ons, maar dat zou ik mij inderdaad heel goed kunnen voorstellen.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Anders kunnen wij geen moties indienen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Volgens mij kan dat in een notaoverleg sowieso.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Nee, dat kan niet.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): O, moet de minister daarvoor aanwezig zijn? Dat is voor mij volstrekt nieuw.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ja, dat hebben wij laten uitzoeken. Dat was ook voor mij nieuw.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Dan moet hij er zeker bij aanwezig zijn.

De **voorzitter**: Het woord is nu aan de initiatiefnemers en wij beperken ons dus tot de eerste termijn, met de afspraak dat wij de minister nog een en ander zullen vragen en voorleggen. Misschien heeft hij daar zelf ook behoefte aan. Dat wachten wij graag even af.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Voorzitter. Gezinsbeleid is belangrijk voor ons. Een goed functionerend gezin biedt in onze ogen de beste voorwaarde om goed op te groeien: een beschermde omgeving waarin je te midden van mensen die van je houden, leert om met vallen en opstaan jezelf te ontplooien en je voor te bereiden op je rol in de samenleving. Dit is echter niet voor elk kind weggelegd. Soms komen kinderen in de klem en moet er een alternatief komen. Wat ons betreft, moet er dan een omgeving gezocht worden die het dichtst ligt bij het gewone gezin. Dat is het pleeggezin. Niet ieder kind past in een pleeggezin. Soms is de problematiek zodanig dat een gezinstehuis of een andere residentiële voorziening moet worden gezocht, maar waar een keuze is, moet wat ons betreft de pleegzorg voorrang krijgen. Vandaar de titel "Gezin boven tehuis" van onze nota. In de tijd waarin wij bezig zijn geweest met de nota, hebben wij diep ontzag gekregen voor de ouders die niet alleen hun huis maar ook hun hart openstellen voor kinderen in de klem door hun een tijdelijk of soms zelfs een nieuw huis te bieden. Voor oma Boom uit Almere, die als grootmoeder de zorg voor haar kleinkinderen zonder aarzelen op zich nam. Voor Annemarie van Melle, die naast haar gezin van vier kinderen steeds andere kinderen in een crisissituatie opvangt en daarvoor soms moet vechten als een leeuw, zoals ook afgelopen weekend weer bleek. En voor al die andere ouders die vinden dat er nog best een plekje in hun huis en hun leven is. Pleegzorg is ook vijf keer goedkoper dan residentiële zorg. Dat is iets wat ons als Kamer ook zou moeten aanspreken. Deze wetenschap vormt in een tijd waarin de wachtlijsten hardnekkig zijn en de druk op de jeugdzorg groot is, een extra stimulans om ons in te zetten voor deze groep, die wij aangeduid hebben als "hulpverleners"; daar zullen wij straks nader op ingaan. Het is al gezegd: in 2008 hebben ruim 22.000 kinderen voor kortere of langere tijd gebruikgemaakt van de pleegzorg. De afgelopen tien jaar is het aantal kinderen in de pleegzorg maar liefst verdubbeld. In juli 2008 startte Sire de campagne "Pleegouders zijn bijzonder nodig". Daaruit bleek dat de belangstelling voor

pleegzorg enorm is toegenomen. Er zijn maar liefst bijna 6500 informatiepakketten aangevraagd. Ik heb van de heer Dibi begrepen dat inmiddels 3000 ouders pleegouders willen worden. Dat is natuurlijk fantastisch. Wij hopen dan ook dat een groot deel van deze ouders uiteindelijk de stap kan en wil maken om pleegouder te worden. Er is daarbij nog wel een aantal zaken dat wij kunnen verbeteren en dat is ook ons doel geweest bij het schrijven van de notitie. Pleegouders doen hun werk met hart en ziel maar lopen tegelijkertijd aan tegen een aantal belemmeringen. Wij wilden dit thema, dat in onze ogen lang niet de aandacht heeft gekregen die het verdient, recht doen in de notitie en een aanzet geven om een aantal belemmeringen aan te pakken. Deze belemmeringen liggen op verschillende gebieden: financieel, juridisch, maar ook in het vinden van geschikte pleegoudergezinnen. Wij hebben een twintigtal aanbevelingen geformuleerd die een oplossing of een oplossingsrichting bieden.

Voordat wij ingaan op de vragen, danken wij iedereen die ons heeft geholpen bij de totstandkoming van de notitie, in het bijzonder de NVVP, mevrouw de wetenschapper van de Leidse universiteit en de gezinsouder uit Overijssel; wij hebben met zoveel mensen gesproken en zij hebben ons ondersteund bij het vormgeven van deze notitie. Naast onze eigen medewerkers dank ik hen voor het werk dat zij hebben geleverd. Ik merk verder op dat wij blij zijn met de waardering vanuit de Kamer voor deze notitie. Dat vormt een goed uitgangspunt voor de discussie. Wij danken de minister voor zijn reactie op de notitie; die had ook naar onze mening uitgebreider mogen zijn. Dat had de discussie meer geholpen. Wij hebben daar echter net afspraken over gemaakt. In de beantwoording van de vragen hebben wij een verdeling gemaakt. Ik zal zelf de meer algemene vragen en de aanbevelingen die onder de eerste twaalf vallen beantwoorden en de heer Çörüz gaat in op de rest van de aanbevelingen.

Ik ga eerst in op een aantal algemene vragen en dan op de eerste twaalf aanbevelingen. Er is een aantal meer algemene vragen gesteld door de PvdA-fractie en de fractie van de ChristenUnie. Bij de vraag waarom er geen reactie uit het veld is gekomen, verwijs ik naar de procedurevergadering. Dat geldt ook voor de reactie van de minister. Ik wil daar op dit moment niet al te veel woorden aan besteden. De heer Dijsselbloem gaf aan dat een aantal punten van spanning in deze notitie staan. Wij zijn de eersten om dat te erkennen: dat is ook zo. Dat is ook het lastige, niet alleen bij dit dossier maar bij het hele dossier van de jeugdzorg. Bij de evaluatie moet goed aan de orde komen op welke manier het beste wordt vormgegeven aan het type zorg dat wij willen bieden. Wij zijn in ieder geval van mening dat pleegzorg niet zo zeer verbonden is aan een instelling met een bepaalde methode. Het gaat om ouders die geheel vrijwillig de zorg op zich willen nemen voor kinderen, ongeacht waar zij wonen in Nederland. Juist daarom, en om het feit dat zij veel kinderen krijgen uit andere regio's waar andere pleegzorginstellingen werken, vinden wij het van belang om drempels zo veel mogelijk weg te nemen. Wij denken dat er veel te winnen valt met uniformering en landelijke afspraken. Dat leidt tot minder bureaucratie voor pleegouders waardoor het makkelijker wordt om te doen wat zij naast hun andere bezigheden graag doen, namelijk een kind helpen. Ik zie de spanning, maar met name op het gebied van bijvoorbeeld

financiële vergoedingen, juridische mogelijkheden en incidentele kosten, die sterk kunnen verschillen per provincie, vinden wij dat er meer landelijk vastgelegde afspraken moeten komen. Ik kom daar nog op terug. Dit punt hangt samen met de andere vraag van de PvdA-fractie. Er is gezegd: soms kiezen jullie voor maatwerk en soms juist voor uniformering. Ik denk dat die uniformering vooral geldt voor financiële zaken en juridische zaken. Maatwerk is vooral gerelateerd aan de positie van het kind en het creëren van zo veel mogelijk rust voor een kind. Op dat punt kan niet genoeg maatwerk geboden worden. Wij hebben op het gebied van ots een voorstel gedaan waar mijn collega straks verder op in zal gaan.

Er zit natuurlijk ook spanning tussen wat er bij biologische ouders moet blijven en wat er bij pleegouders moet worden neergelegd. Er is gevraagd om welke punten het daarbij gaat. Dat speelt eigenlijk op een aantal thema's, bijvoorbeeld schoolkeuze en dringende medische zorg. Het is bijvoorbeeld voorgekomen dat er snel hulp moest worden geboden aan een pleegkind, maar de biologische ouders niet te bereiken waren en er dus geen keuze kon worden gemaakt voor het type zorg dat het kind zou moeten krijgen. Dergelijke zaken zouden in het belang van het kind naar onze mening niet mogen voorkomen. Dit speelt op meer fronten. Het zou goed zijn als de minister dat eens in beeld brengt en aangeeft wat de voors en tegens zijn. Het is natuurlijk nogal wat, want het hangt samen met het feit dat de biologische ouders vaak nog het gezag hebben. Op het moment dat de pleegouders het gezag hebben, is het natuurlijk een veel minder groot probleem. Hoe kun je ervoor zorgen dat pleegouders zorg kunnen geven aan het kind, terwijl de biologische ouders nog wel worden gekend in hun positie? Het gaat dan dus om zaken zoals medische zorg of schoolkeuze, waarbij een kind in de buurt naar school zou moeten kunnen gaan, maar een ouder uit een heel andere stad daartegen een veto kan uitspreken. Je kunt je afvragen of dat de juiste verdeling van verantwoordelijkheden is. Daarom zijn wij voorstander van een onderzoek naar mogelijke oplossingen hiervoor. De fractie van de ChristenUnie heeft een aantal meer algemene opmerkingen gemaakt. Zij heeft gevraagd naar de visie op opvang en naar subsidiariteit. Tegenwoordig noemen wij dat binnen het CDA "gespreide verantwoordelijkheid". Natuurlijk zoek je altijd eerst naar manieren om zo veel mogelijk het gezin te ondersteunen om zelf zorg en steun te geven aan het kind. Dat kan via Eigen-Krachtconferenties. Wij trekken samen op in het pleidooi daarvoor. Daarna kan worden gekeken of er ambulante hulp aan huis kan worden geboden. Vervolgens komt de pleegzorg in aanmerking, soms in tijdelijke vorm of alleen in het weekend of de vakanties, maar soms ook langer, soms zelfs tot het achttiende levensjaar. Daarna komt een gezinshuis in aanmerking, met name waar het gaat om de meer gespecialiseerde zorg voor kinderen die niet meer handhaafbaar zijn binnen een pleegzorggezin, maar wel op deze manier kunnen worden opvangen. Uiteindelijk zou je kunnen denken aan de opvang voor residentiële zorg in een instelling. Ik wil daar niet al te normatief over zijn, want een kind kan een zodanige problematiek hebben dat het niet past om hem binnen een lichtere vorm op te vangen. Ik wil dus niet het oordeel vellen dat een gezinshuis altijd beter is dan residentiële zorg. Als je echter uitgaat van het zoeken van zorg die zo dicht

mogelijk bij de eigen situatie van een kind ligt, zou je deze ordening kunnen aanbrengen. Op de meer specifieke vragen zal ik ingaan na mijn reactie op de aanbevelingen.

Ik kom bij de reactie op de eerste aanbeveling, de discussie over het instemmingsrecht. Een aantal sprekers heeft gevraagd of dit niet een te zwaar middel is en hoe het zal gaan met mogelijke conflicten die hieruit voortkomen, bijvoorbeeld met een Bureau Jeugdzorg of met biologische ouders die een heel andere visie hebben op de te kiezen behandeling. Ik hecht eraan om eerst de achtergrond te schetsen waarom wij dit voorstel hebben gedaan. Een pleegkind heeft soms te maken met een grote variatie aan gezinsvoogden, soms wel vijf, die elke keer weer opnieuw een behandelingsplan maken. Pleegouders hebben daar dan niets over te zeggen, maar moeten wel elke keer meegaan in een nieuwe behandeling, die soms 100% anders is dan die van de gezinsvoogd daarvoor. Wij hebben er daarom voor gekozen om het instemmingsrecht vast te leggen op het moment dat het beleid weer opnieuw wordt aangepast, zodat pleegouders worden gehoord. Enkele sprekers hebben voorstellen gedaan tot het invoeren van adviesrecht. Dat zou inderdaad een geëigend middel kunnen zijn, maar dan moeten wij dat wel vastleggen binnen de regeling pleegzorg, zodat het zwart op wit staat en Bureau Jeugdzorg het niet al te gemakkelijk naast zich neer kunnen leggen. Dat is namelijk het risico dat je loopt als je het adviesrecht vrijblijvend maakt. Pleegouders wordt niet altijd om advies gevraagd over het behandelplan. Het probleem dat wij hebben signaleerd, namelijk de grote wisseling in behandelplannen en pleegouders die daar dus maar in mee moeten, wordt daarmee niet opgelost. Je zou ook nog kunnen zeggen – dat geven wij dan ook maar mee aan de fracties – dat een behandelplan niet door elke nieuw aantredende gezinsvoogd aangepast mag worden. Bureau Jeugdzorg stelt het behandelplan vast en een nieuw aantredende gezinsvoogd houdt zich gewoon aan dat behandelplan. Dan is ook voor het kind eenduidig en helder wat er met dat kind gebeurt. Als Bureau Jeugdzorg in den brede een plan zou willen veranderen, hebben de pleegouders een adviesrecht dat is vastgelegd in de regeling op de pleegzorg. Alleen dan kan het plan worden aangepast. Dat zou veel onrust wegnemen zowel voor het kind als voor de pleegouders, zonder de positie van de biologische ouders aan te tasten. Zij zouden daarin natuurlijk ook een positie hebben.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Dank voor deze uitleg en nadere aanvulling. Eigenlijk is het daarmee geamendeerd, als ik het goed begrijp. Eigenlijk zegt u: wij kunnen volstaan met een adviesrecht, maar dat mag dan niet vrijblijvend zijn. Het moet gaan om een formeel recht. Stel één behandelplan vast en houd daaraan vast, ook al wisselt de voogd.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ja.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Je zou daar, stel ik vragenderwijs, nog het belang aan toe kunnen voegen van minder wisselingen van de voogd. Ook dat is op zichzelf in het belang van het kind.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat zegt u zeer terecht. Het geldt niet alleen voor de pleegzorg, maar algemeen. Het grote

verloop onder gezinsvoogden is een thema dat hier vaak aan de orde is. Ik zie dat ook als een belangrijk aandachtspunt van de Kamer, alleen kun je het niet vastleggen in een regeling of iets dergelijks. Ik beperk mij dan verder ook tot de discussie over het instemmingsrecht.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik volg mevrouw Sterk wel als het gaat om Bureau Jeugdzorg en het laten vastleggen van zo'n behandelplan. Maar ja, zo'n behandelplan wordt in de praktijk toch vaak opgesteld door de gezinsvoogd. Die zit het dichtst bij het gezin. Ik vraag mij af hoe het in de praktijk zou uitwerken als Bureau Jeugdzorg dat zou doen, even los van de gezinsvoogd. Dat begrijp ik niet helemaal.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Het gaat erom dat het behandelplan uiteindelijk de status krijgt van Bureau Jeugdzorg, zodat niet iedere gezinsvoogd opnieuw zo'n behandelplan kan wijzigen. Als er een behandelplan is vastgesteld, dan moet dat behandelplan duurzaam zijn. Het moet niet bij het aantreden van elke nieuwe gezinsvoogd, die weer een heel nieuwe visie zou kunnen hebben op de situatie, aangepast worden. Te veel aanpassingen zijn niet in het belang van het kind of van een stabiele situatie binnen zo'n pleeggezin.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Wat u zegt over de visie, dat volg ik wel, maar je kunt volgens mij niet zo stellig zeggen dat de gezinsvoogden het behandelplan niet mogen aanpassen, alleen al vanwege het feit dat de gezinssituatie kan veranderen, evenals de positie van het kind.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik heb ook niet gezegd dat een behandelplan niet aangepast zou kunnen worden. Ik heb alleen gezegd dat niet elke nieuwe gezinsvoogd het behandelplan weer moet aanpassen. Ik pleit voor een iets zwaardere procedure voor de aanpassing van het behandelplan, waarbij de pleegouders een stevig adviesrecht krijgen. Dan kan er een stabielere situatie ontstaan en dan weten alle betrokkenen, ook de kinderen, waar zij aan toe zijn. Natuurlijk kunnen er redenen zijn om een behandeling aan te passen. Die ruimte moet er ook blijven, maar wij willen niet bij elke wisseling van de gezinsvoogd weer een heel nieuw plan.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Volgens mij probeert mevrouw Sterk – en op zich waardeer ik dat – een oplossing te vinden voor een probleem dat zich vaak voordoet: kinderen hebben te maken met wisselende gezinsvoogden. Mijn oplossing zou zijn om er vooral voor te zorgen dat zo'n kind zo veel mogelijk gewoon één gezinsvoogd heeft en houdt. Op die manier wordt de oorzaak van dit probleem mijns inziens echt aangepakt. Wij spreken over de versterking van de positie van pleegouders. Ik heb in mijn termijn voorgesteld om ze direct belanghebbend te maken. Dat is een wat zwaardere positie dan een positie met alleen adviesrecht. Pleegouders zullen dan altijd worden gehoord door de kinderrechter. Tegelijkertijd gaat adviesrecht minder ver dan instemmingsrecht waarover de initiatiefnemers in de nota schrijven. Kunnen de initiatiefnemers op dit voorstel van mij reageren?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik kom daarop later in mijn

betoog terug, als ik spreek over de verankering van de positie van de hulpverleners.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Tegen mevrouw Langkamp zeg ik dat het verloop onder gezinsvoogden helaas zo groot is dat wij de realiteit moeten erkennen dat gezinnen met verschillende gezinsvoogden te maken krijgen. Wat ik de het alternatief van de initiatiefnemers voor het instemmingsrecht als volgt goed samen? Een behandeling kan te allen tijde worden gewijzigd. Soms gebeurt dit terecht, bijvoorbeeld omdat de vorige gezinsvoogd er niets van bakte. Pleegouders krijgen bij de wijziging van de behandeling adviesrecht. Het Bureau Jeugdzorg moet daarop met een goed onderbouwde reactie komen.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ja, dat vat de heer Dibi goed samen.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Wij spreken steeds over dé gezinsvoogd. Ik hoop niet dat wij vinden dat de gezinsvoogd dit alleen moet doen. Juist het multidisciplinair overleg met collega's is mijns inziens erg belangrijk. In het verleden heeft de inspectie zaken onderzocht waaruit bleek dat het heel gevaarlijk kan zijn als wij dit slechts bij één gezinsvoogd neerleggen. Ik pleit er dus voor dat een behandelplan breder wordt gedragen. Daarin past de suggestie van de initiatiefnemer dat wij dan eigenlijk spreken over een behandelplan op instellingsniveau dat los staat van de persoon die het plan op een bepaald moment uitvoert.

De **voorzitter**: Als mevrouw Sterk dit als een vraag beschouwt, kan zij erop reageren.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Mevrouw Aasted Madsen ziet mij instemmend knikken.

De **voorzitter**: Daarmee komt mevrouw Sterk op de becommentariëring van de volgende aanbeveling.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Hierover is eigenlijk niet veel gediscussieerd. De achtergrond is opnieuw dat het vaak moeilijk is voor pleegouders om een onderzoek te krijgen voor hun pleegkind, terwijl men ziet en uit ervaring weet dat er van alles mis is. Er zijn immers enorme wachtlijsten. Wij vinden dat dit al bij aanvang van plaatsing zou moeten plaatsvinden. Dit zouden wij kunnen bereiken door een verruiming in de indicatie voor pleegzorg voor alle kaders, dus niet alleen voor de justitieel geplaatste kinderen. Daarmee wordt het mogelijk om sneller zo'n onderzoek te krijgen. Mevrouw Aasted vroeg zich af of wij daarmee niet moeten wachten tot het kind wat meer tot rust is gekomen. Door de wachtlijsten wordt er nu feitelijk al vaak tot die tijd gewacht. Het is echter uiteraard van belang dat een kind dat in de knel heeft gezeten, zo snel mogelijk passende hulp krijgt. Pleegouders hebben vaak al heel snel door dat er iets niet in orde is. Een taalachterstand is redelijk gemakkelijk vast te stellen, maar het kan ook om ADHD, PDD-NOS of andere stoornissen gaan. Volgens ons is het dan van groot belang dat daarover zo snel mogelijk helderheid komt en dat hulp wordt geboden. De situatie is immers voor zo'n kind al lastig genoeg.

Voor de derde aanbeveling kijk ik met een schuin oog naar mijn mede-initiatiefnemer. Die gaat immers over

ots'ers. Het lijkt mij goed als de opmerkingen die hierover zijn gemaakt, worden meegenomen. De vierde aanbeveling gaat over de interculturalisatie van de pleegzorg. Veel pleegzorg door allochtone ouders is netwerkpleegzorg. Dat is niet verwonderlijk, gezien de cultuur van veel allochtonen. Wij zouden het echter goed vinden als er een wat groter arsenaal allochtone pleegouders kwam. Vooral in de Randstad is dit noodzakelijk, want daar is maar liefst een derde van alle pleegkinderen van allochtone afkomst. In Zuid-Limburg of Drenthe ligt dit anders. Uiteraard ben ik het met de heer Dijsselbloem eens dat er geen "algemene allochtoon" te vinden is. Wij zullen dus moeten bezien op welke manier je bepaalde groepen het gemakkelijkst bereikt. Dit zal wellicht voor bijvoorbeeld Antilliaanse ouders een andere manier zijn dan bijvoorbeeld voor Turkse of Marokkaanse ouders. Er lopen inmiddels wat projecten bij Bureaus Jeugdzorg en pleegzorginstellingen om deze specifieke groepen aan te spreken. Op een aantal fronten kan echter volgens mij meer worden gedaan. Ik kan mij voorstellen dat de minister in gesprek gaat met het LOM en FORUM vanwege het netwerk van de eerste en de expertise van de tweede organisatie. Daarbij moet de vraag aan de orde komen hoe deze groepen ouders gemakkelijker kunnen worden bereikt. Bij de werving en screening van pleegouders moet een passend instrumentarium komen om allochtone pleegouders op een goede manier te werven, begeleiden en uiteindelijk pleegouder te laten worden.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik heb eerder een vraag gesteld over een mogelijk vervolgcampagne in navolging van de succesvolle SIRE-campagne en voorgesteld om daarin het bereiken van allochtone ouders te verwerken.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik had die vraag laten liggen tot ik bij de algemenere vragen kwam. De heer Dibi moet zijn vraag eigenlijk aan mijn collega van het CDA stellen. De SIRE-campagne is nu gestopt. Ik denk dat het op dit moment belangrijker is dat we een aantal drempels opruimen voor pleegouders in den brede. Daardoor wordt het weer aantrekkelijk om pleegouder te zijn. Als we alle aanvragen hebben verwerkt en al die 3000 pleegouders hebben opgeleid, is het misschien tijd om eens te kijken of we een nog wat specifiekere campagne kunnen inzetten om meer pleegouders te werven en ook heel specifiek pleegouders met een andere culturele achtergrond.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): In eerste termijn heb ik het al hierover gehad. Ik begrijp dat er vooral bij allochtone gezinnen sociale aspecten meewegen in de keuze voor een pleeggezin, bij het matchen. Wat moet ik mij daarbij voorstellen? Of zeggen de initiatiefnemers dat het van later zorg is? Ik ben nieuwsgierig om wat voor voorbeelden het zou kunnen gaan.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Het heeft te maken met bepaalde culturele opvattingen over opvoeding en over omgaan met zaken als bijvoorbeeld eten of moskeebezoek. Die zaken spelen in sommige islamitische gezinnen in belangrijke mate. Dit punt heeft de heer Van der Vlies ook al aangestipt. De vraag is in hoeverre het bij de werving en screening van pleegouders aan de ene kant soms als een drempel gebruikt en aan de andere

kant soms terecht een drempel is om pleegzorg te kunnen bieden. Ik loop nu een beetje vooruit op de beantwoording van die vraag. Pleegzorginstellingen kiezen soms de veilige weg, is onze ervaring. Men probeert kinderen zo veel mogelijk in een witte doorsnee-omgeving te plaatsen. Het blijkt moeilijk te zijn om kinderen te plaatsen bij de doelgroepen die de heer Van der Vlies noemde, maar ook bij bijvoorbeeld homoseksuele of alleenstaande pleegouders. Daar is op zich natuurlijk best van alles over te zeggen, maar het signaal dat wij krijgen, is dat het soms iets te straf wordt gebruikt. Er zou meer potentie kunnen komen als er wat welwillender naar gekeken wordt. Hetzelfde geldt voor pleegzorg onder allochtonen. Er kan veel worden gedaan en worden gewonnen op het gebied van begeleiding. Wat ons betreft, ligt daar nog een kans.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik heb gevraagd of de ouders van de Antilliaanse jongeren in Nederland of op de Antillen verblijven. Ik kan deze vraag eventueel ook aan de minister stellen. Ik weet uit eigen praktijkervaring dat die jongeren, zeker als ze de puberleeftijd hadden, alleen naar Nederland kwamen, omdat op de Antillen de jeugdhulpverlening niet aanwezig was. Als dat nog de situatie is, moeten we misschien op de Antillen iets doen in plaats van hier.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Om met dat laatste te beginnen: ik denk dat er inderdaad het een en ander verbeterd kan worden aan jeugdzorg en preventie op de Nederlandse Antillen. Er bestaat echter een regeling tussen de Nederlandse Antillen en Nederland waarbij minderjarige kinderen naar Nederland mogen komen als er in Nederland een gezinsvoogd is geregeld. In die zin is het een legitieme manier om hier te komen. Het blijkt wel dat deze regeling nogal hapert en niet altijd goed verloopt. Het gevolg is dan vaak dat die kinderen hier zijn en soms tussen wal en schip raken. Ik heb mij eertijds als woordvoerder sterk gemaakt om ervoor te zorgen dat we die kinderen vooral op de Nederlandse Antillen perspectief bieden in plaats van hen hier tussen wal en schip terecht te laten komen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik ken die voogdijregeling. Minister Donner, toen hij nog minister van Justitie was, heeft de Kamer meermalen uitgelegd dat we daarvan niet te veel moeten verwachten. Er wordt namelijk wel een voogd aangewezen, maar de vraag of er een pleeggezin is, formeel dan wel informeel, is daarmee totaal niet beantwoord. Als we het hebben over de problematiek van deze jongeren van wie de ouders ver weg zijn, volstaat het niet om te verwijzen naar de voogdijregeling. Daarmee wordt namelijk formeel een voogd aangewezen in Nederland. Maar of die jongeren ook echt in een gezin zijn ondergebracht, waarbij iemand dagelijks toeziet op, et cetera, is zeer de vraag.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik ben het met u eens, maar die discussie moet vooral gevoerd worden op een andere plek. Het is helder dat er nog veel ruimte voor verbetering is. Wellicht kunt u deze vraag in tweede termijn ook voorleggen aan de minister.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik kom nog even terug op de pleegzorginstellingen die bij de screening en werving en het matchen van kinderen en gezinnen mogelijk te

voorzichtig zijn. U zei dat er best wat voor te zeggen valt. Het lijkt mij dat er niet zo heel veel valt te zeggen voor instellingen die kinderen niet plaatsen omdat er een homoseksuele of alleenstaande ouder is, of een ouder met een religieuze opvatting, als die ouder maar zorg wil bieden. Wat is uw boodschap aan pleegzorginstellingen die bij het matchen mogelijk onterecht onderscheid maken?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Aan de ene kant zijn situaties denkbaar waarin een kind niet geholpen is als het in een bepaalde omgeving wordt geplaatst. Als je bijvoorbeeld problemen hebt met je eigen vader, die homoseksueel is en gewelddadig is geweest, en bij een homoseksuele pleegouder wordt geplaatst, dan vraag ik mij af of dat de beste match is die gevonden kan worden. Aan de andere kant lijkt het soms ook gewoon een gemakkelijke oplossing om kinderen bijvoorbeeld maar niet bij orthodox-christelijke gezinnen te plaatsen, terwijl de ouders heel liefhebbend en prima in staat zijn om zo'n kind op te vangen. Zij voldoen immers aan de kwaliteits-eisen die voor elke pleegouder gelden. Natuurlijk kan een bepaalde vrees vanuit de pleegzorginstelling een rol spelen, maar wij vinden dat dit geen argument mag zijn. Het is lastig om daar de vinger op te leggen. Daarom, en dat is een suggestie aan de Kamer, zou je ervoor kunnen kiezen om de screening en de werving landelijk te organiseren, zodat je uniforme kwaliteitscriteria en plaatsingsmogelijkheden kunt bieden en dit soort verschillen tussen pleegzorginstellingen beter kunt voorkomen. Dat is echter ook ter discussie met de minister, want het raakt aan de manier waarop pleegzorg is georganiseerd in Nederland.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): De grote spanning die steeds terugkeert, is in hoeverre wij ruimte laten aan de professional om te beoordelen of zo'n match mogelijk is of tot spanningen leidt. U geeft het voorbeeld van orthodox-christelijke families. Stel nu dat mijn kinderen ineens in de pleegzorg geplaatst moeten worden. In vergelijking met kinderen uit orthodox-christelijke gezinnen hebben mijn kinderen een vrije opvoeding gehad: zij kijken vaak naar MTV en komen niet in de kerk, anders dan om toeristische redenen. Mijn kinderen zijn dus een bepaalde levensstijl en vrijheid gewend. Als zij in een orthodox-christelijk gezin worden geplaatst, dan wordt een van de twee geweld aangedaan. Of mijn nog zeer jonge puber moet zijn gedrag drastisch veranderen – dat kan moeizaam zijn – of de orthodox-christelijke ouders moeten dat doen. Probeer dat nu niet te uniformeren met landelijke criteria. Probeer hoogstens om de professionaliteit te bevorderen van de mensen die in de individuele casus beslissingen nemen. Dat is iets anders dan te zeggen dat je niet meer toestaat om in individuele gevallen een professionele beslissing te nemen en om het weer te uniformeren op landelijk niveau. Dat is een onverstandige reflex. Denk eerder na over de vraag hoe je de professionaliteit kunt bevorderen, zodat die beslissing nog beter en zorgvuldiger wordt genomen.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik herken wat de heer Dijsselbloem zegt, maar als je landelijke richtlijnen opstelt, dan is er nog steeds ruimte voor de professional om keuzes te maken. Ik geef alleen aan dat de verschillen tussen de keuzes die verschillende pleegzorginstellingen maken,

wel erg divers zijn. Het is daarom de vraag of de mensen die graag pleegouder willen worden, voldoende recht wordt gedaan. We zouden dus toe moeten naar een uniformere regeling, waarbij de professionals natuurlijk de eerste zijn om de afweging te maken. Wellicht is het namelijk helemaal niet goed dat de kinderen van de heer Dijsselbloem bij de heer Van der Vlies in huis zouden worden geplaatst. Dat zou dan ook niet moeten gebeuren. Ik kan dat niet goed beoordelen, maar ik kan me er iets bij voorstellen. De ruimte is er dus wel, maar hoe zorg je er nu voor dat enerzijds maatwerk mogelijk is, en er anderzijds meer helderheid en transparantie is over de keuzes, de financiële vergoedingen en de juridische mogelijkheden? Die discussie wordt ook breder gevoerd binnen dit dossier.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Je kunt dit thema ook in relatie zien met de opvoedingsverantwoordelijkheid. Is daarin een oplossing te vinden? Ik kan me voorstellen dat pleegouders in een orthodox-christelijk of een islamitisch gezin waarin een pleegkind wordt geplaatst van een andere culturele achtergrond, wel de eigenheid van dat kind respecteren, zodat bijvoorbeeld een pubermeisje niet wordt gedwongen om een hoofddoek te dragen. Het is dus het een of het ander. Of pleegouders krijgen de volledige verantwoordelijkheid voor de opvoeding en er wordt heel goed bekeken waar kinderen geplaatst worden, of de opvoeding wordt niet volledig overgelaten aan de pleegouders.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Ik heb grote twijfels bij landelijke kaders hieromtrent. Maatwerk is in dit geval het best en daarbij zou ik de professionals de sleutel in handen willen geven. We moeten niet een soort format bedenken voor wie bij wie past en wie niet. Hierin moeten we echt op de professional vertrouwen.

De **voorzitter**: Mevrouw Sterk, hebt u hierover nog een aanvullende opmerking?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Nee, ik denk dat wij hierover van mening verschillen.

De **voorzitter**: Dan gaan we door met de vijfde aanbeveling.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Over de vijfde aanbeveling kan ik kort zijn. Eigenlijk heeft alleen de CDA-fractie er iets over gevraagd, namelijk of wij geen voorrang zouden moeten bieden aan netwerkpleegzorg. Ik heb daar twijfels bij. Het klinkt natuurlijk heel sympathiek, want netwerkpleegzorg ligt het dichtst bij de situatie van het eigen gezin. Er speelt echter wel een ander aspect een rol. Tussen de ouder en degene die de netwerkpleegzorg op zich neemt – dat is vaak een familielid of iemand anders die dicht bij het gezin staat – bestaan vaak emotionele banden. Dat kan heel goed werken, maar soms juist ook belemmerend. Soms moeten er namelijk gewoon gevechten aangegaan worden en dan kan juist het emotionele aspect het moeilijker maken om zaken te regelen. Ik spreek dus geen expliciete voorkeur uit voor netwerkpleegzorg boven andere pleegzorg.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik zei: waar dat mogelijk is. Als er contra-indicaties zijn, zoals

mevrouw Sterk schetste, begrijp ik dat. Ik krijg van netwerkpleeggezinnen echter ook te horen dat Bureau Jeugdzorg heel bewust kiest voor een gezin ver weg, zodat er geen banden meer zijn met opa en oma en ooms en tantes, omdat dat de situatie makkelijker zou maken. Voor heel veel kinderen maakt het de situatie echter heel veel moeilijker.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat soort zaken speelt natuurlijk ook. Ik denk dat een Eigen-Krachtconferentie als een soort voorstadium voor pleegzorg een goed antwoord zou kunnen zijn: eerst bekijken hoe binnen het netwerk, eventueel met professionele ondersteuning, problemen kunnen worden opgelost. Mocht dat niet mogelijk zijn dan zou kunnen worden overgegaan naar een andere vorm van pleegzorg.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Begrijp ik goed dat de oplopende zorgfasering van dag naar weekend, daarbij bij voorkeur eerst kijkend naar het eigen netwerk en dan pas naar het bestand van pleegouders, de voorkeur heeft van mevrouw Sterk? Ik heb namelijk begrepen dat dit niet de situatie van dit moment is. Het kan heel goed voorkomen dat de gezinsvoogd rechtstreeks naar een pleegzorginstelling gaat, zonder de familie te informeren.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Nogmaals: het is altijd goed om te bekijken welke mogelijkheden er in de omgeving zijn. Ik merk daarbij wel op dat geschillen die bij de rechter lopen, vaak geschillen zijn tussen netwerkpleegouders en ouders, en niet zozeer tussen "formele" pleegouders en ouders. Daar ligt dus wel een punt van zorg. Het niet altijd per definitie de beste zorg voor het kind. Als mensen uiteindelijk in een conflict eindigen, zijn er een heleboel verliezers. Ik ben het er overigens mee eens dat je dit erbij moet betrekken.

De **voorzitter**: De zesde aanbeveling.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Deze betreft het hanteren van een maximale leeftijd. CDA en PvdA hebben erop gewezen dat de minister het geen probleem vindt. Volgens de PvdA ligt dat in de praktijk anders. Wettelijk is er inderdaad geen probleem, maar zorgaanbieders stellen wisselende criteria. Er zijn zorgaanbieders die geen pleegouders van ouder dan 45 jaar accepteren. Dat zou natuurlijk jammer zijn, want daarmee laat je een arsenaal liggen. Je moet er wel voor oppassen dat er geen groter leeftijdsverschil dan 60 jaar tussen pleegouder en kind zit. Anders ben je 75 als je kind in de puberteit zit. Dat is misschien wat lastig. In de praktijk blijken leeftijdscriteria te worden gehanteerd. Wij zijn daar kritisch over. Ik kan het mij voorstellen dat de minister hierover in gesprek treedt met MOgroep. Hoe vaak gebeurt het en hoe zouden wij het anders kunnen doen?

De **voorzitter**: Dan komen wij op de volgende aanbeveling.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Aanbeveling 7 betreft de voorlopige voogdij voor natuurlijke personen. Zou het probleem niet voorbij zijn als wij de financiële regeling geharmoniseerd hebben? Dat wij hiermee komen, heeft te maken met de befaamde oma Boom uit Haarlem. Toen

haar dochter overleed, moest zij direct een beslissing nemen over haar drie kleinkinderen. Zij wilde dat de kinderen in hun huis konden blijven wonen. Dat kon alleen door voogdij aan te vragen. Anders zouden zij door de woningbouwcorporatie uit het huis worden gezet. Mevrouw Boom heeft dus voogdij aangevraagd. Daardoor had zij echter totaal geen recht meer op andere regelingen, zoals de pleegzorgvergoeding. Wij willen dat mensen zes tot twaalf weken de gelegenheid krijgen om na te denken over de beste keuze om de zorg voor de kinderen op zich te nemen. Mevrouw Boom woonde zelf in een heel kleine woning, waar überhaupt geen plaats was voor drie kinderen. De minister maakt zich er in zijn reactie wel erg gemakkelijk vanaf. Dit soort zaken speelt wel degelijk. Bureau Jeugdzorg kan een soort voorlopige voogdij krijgen. Waarom zou dat niet kunnen voor natuurlijke personen? Voor het kind maakt het niet uit, want het gaat om dezelfde ouder. Het gaat alleen om de vraag op welke titel de ouder zorg gaat bieden aan het kind.

De **voorzitter**: Dan gaan wij over naar aanbeveling 8.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Er zijn veel opmerkingen gemaakt over de verankering van de positie van de pleegouder als medehulpverlener. De achtergrond van de keuze voor de term "medehulpverlener" is dat wij vinden dat pleegouders soms te weinig worden gekend in de positie die zij vervullen. Zij voeden kinderen op als hun eigen kinderen. Zij nemen besluiten over bepaalde zaken. De minister geeft daarop een reactie. Hij vindt het een lastige term en geeft aan liever de term "belanghebbende" in de wet te verankeren. Een aantal woordvoerders, waaronder die van de SP-fractie, heeft hetzelfde gesuggereerd. Die term geeft de pleegouders een wat steviger positie dan zij nu hebben, maar niet de positie van hulpverlener waarmee zij in relatie tot de biologische ouders een ingewikkelde positie krijgen. Wij hebben na kort beraad besloten dat wij er wel voor voelen de term "belanghebbende" over te nemen. Het dekt de zorg die wij hadden en waardoor wij voor de term "medehulpverlener" kozen, maar de term "belanghebbende" dekt het beter. Wij zullen deze aanbeveling dus op dat punt aanpassen.

Over de aanbevelingen 9 en 10 zijn weinig opmerkingen gekomen. Ik wil die daarom maar gewoon laten liggen.

De **voorzitter**: Zo is het. Wie zwijgt, stemt toe.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dan kom ik bij aanbeveling 11 over het recht op gespecialiseerde zorg voor pleegouders in de Wmo. Het blijkt dat pleegouders geen beroep kunnen doen op gespecialiseerde zorg. De consequentie daarvan is dat kinderen soms tijdelijk uit het gezin worden gehaald en dat is natuurlijk niet wenselijk. Een pleegouder faalt niet, het heeft puur met een medische ingewikkeldheid te maken. Wij vinden dat het mogelijk zou moeten zijn dat pleegouders op die titel gespecialiseerde zorg krijgen bij gemeenten. Daarom pleiten wij daarvoor.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Wat is de reden dat pleegouders op die titel geen gespecialiseerde zorg kunnen krijgen? Waar zit de oorzaak van het probleem?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Pleegouder zijn vormt in de Wmo geen titel om een beroep te doen op zorg.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik ben geen Wmo-deskundige, maar misschien zitten er andersom geredeneerd voor de gemeente geen belemmeringen in de Wmo om maatschappelijke zorg te verlenen omdat zoiets gewoon tot de algemene doelstellingen van de wet behoort. Ik besef dat het iets anders is, maar die belemmeringen zijn er toch niet?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Wat dat betreft moet ik de heer Dijsselbloem gelijk geven, maar het blijkt dat gemeenten dit heel wisselend hanteren. Juist daarom vinden wij het van belang het beter te verankeren. Dat zou dus kunnen door de titel "pleegouder" in de Wmo te verankeren.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Je zou zeggen dat de benodigde gespecialiseerde zorg in overleg met de biologische ouders aangevraagd wordt, maar misschien gebeurt dat soms ook niet. Gespecialiseerde hulp uit de Wmo kan dus niet door de pleegouder worden aangevraagd, maar alleen door de biologische ouder?

Mevrouw **Sterk** (CDA): En als het kind ouder is dan achttien.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Maar dan zouden de biologische ouders dus ook niet op de hoogte zijn van zo'n aanvraag als de pleegouders die zelf kunnen doen.

Mevrouw **Sterk** (CDA): De biologische ouder woont natuurlijk vaak in een andere gemeente. Die kan dat wel bij de gemeente aanvragen, maar dat is vaak niet de gemeente van de pleegouders. Daar ligt dan een probleem.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Voor mij is nog steeds niet duidelijk waarom dit nodig is. Bij mijn weten is dit al geregeld via de jeugdzorg. De pleegzorginstellingen moeten gewoon voorzien in die hulp en ondersteuning.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Volgens onze informatie is dat niet het geval en is het niet geregeld. Daarom doen wij deze aanbeveling.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik heb de aanbeveling van de initiatiefnemers als volgt begrepen. Eigenlijk moet je pleegouders ook gewoon zien als inwoner van de gemeente. De gemeente heeft een zorgplicht. Als een pleegmoeder haar been breekt en iemand nodig heeft om te poetsen, levert de jeugdzorg diegene niet, maar de gemeente. Ik heb begrepen dat het om dat soort zorg gaat.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik realiseer mij dat wij het eigenlijk over twee verschillende typen zorg hebben. Het gaat inderdaad ook om mensen die hun knie breken of van een keukentrapje vallen en die tijdelijke ondersteuning nodig hebben. Als ze die niet krijgen heeft dat ook consequenties voor het pleegkind. Het kind moet dan weg. Daarom vinden wij dat er linksom of rechtsom hulp moet komen. Wij kiezen ervoor om dat als titel neer te leggen in de Wmo.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik heb altijd begrepen uit ervaring dat de aanvullende hulp via de pleegzorginstantie georganiseerd wordt, zoals community support, en dat die niet zozeer door de pleegouder wordt geïnitieerd.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat betekent soms dat een kind uit huis wordt geplaatst en dat is juist iets wat wij zouden willen voorkomen. Voorzitter. Dan ben ik nu beland bij de laatste aanbeveling waarover ik zou willen spreken. Ik heb het gevoel dat wij daarover niet al te zeer van mening verschillen en dat er eigenlijk ook wel steun is om te onderzoeken op welke gebieden en titels die verhouding tussen de biologische ouders en de pleegouders wat verhelderd zou kunnen worden en wat de gevolgen ervan zijn in de dagelijkse praktijk. GroenLinks stelde voor een benchmark te laten uitvoeren ook ten aanzien van financiële belemmeringen. Dat kan wat mij betreft allemaal, maar dat er een soort uniformering zou moeten komen, is iets waarvoor ik hier steun proef.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Nu mevrouw Sterk al conclusies trekt, wil ik het wel wat nuanceren. Ik steun het onderzoek maar of het moet leiden tot uniformering is iets anders. Ik heb ook gezegd dat je niet de mogelijkheid moet verliezen tot differentiatie van de instrumenten die je hebt; probeer het niet allemaal gelijk te trekken, want dan ga je over vijf jaar de discussie voeren over de vraag of je niet meer moet differentiëren en niet meer maatwerk moet bieden. Dus het onderzoek is wat mij betreft prima en de conclusie volgt daarna.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat is op zichzelf een goede opmerking van de heer Dijsselbloem. Wij hebben niet bedoeld om iedereen hetzelfde te geven. Sommige zaken worden in bepaalde provincies wel vergoed maar in andere provincies niet, terwijl het voor pleegouders even veel kost om een nieuw bed of een nieuwe kast te kopen of om een vloer die snel slijt te vervangen. Op dat punt vinden wij dat helderder moet zijn wat daarvoor de vergoeding moet zijn en dat het niet per provincie mag verschillen. Op dat punt vinden wij dat er meer uniformering zou moeten komen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik reageerde naar aanleiding van punt twaalf. Dat gaat veel meer over de verantwoordelijkheid ten aanzien van gezag en opvoeding tussen de pleegouders en de biologische ouders. Daarvan heeft u gezegd dat het goed zou zijn om daarnaar een onderzoek te doen. Prima, maar of dat moet leiden tot grote veranderingen, is iets waar mijn fractie nog een voorbehoud bij wil maken.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Voorzitter. Mevrouw Aasted heeft gevraagd naar de mogelijkheid van een soort verlenging van de pleegzorg voor 18-plus. Ik zou die vraag nadrukkelijk bij de minister neer willen leggen. In principe biedt de wet de mogelijkheid om de jeugdzorg te verlengen, maar keer op keer constateren wij dat het vooral in theorie een mogelijkheid is maar niet in de praktijk. Ik zou mij kunnen voorstellen dat wij de minister vragen om te onderzoeken hoe vaak het daadwerkelijk gebeurt en welke mogelijkheden er zijn om dit op de een of andere manier beter te regelen. Wij hebben zelfs wel eens aangekaart om Kamers met kansen hierin meer een

positie te geven. Dat er een probleem ligt, is wat ons betreft helder, evenals het feit dat daarvoor een oplossing moet komen.

Verder is gevraagd naar de mogelijkheid om tienermoeders bij pleeggezinnen te plaatsen. Dat lijkt mij op zichzelf een heel goede suggestie. Als de problematiek nog wat ingewikkelder is, zou ik mij kunnen voorstellen dat je eventueel gezinshuizen daarvoor in aanmerking laat komen. Het is ook aan degene die uiteindelijk de indicatie afgeeft, maar dat het een goede vorm zou kunnen zijn om deze moeders op te vangen, onderschrijf ik.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Dit type gezinshuis is voor deze meisjes nu al her en der beschikbaar, maar juist zelf verantwoordelijk zijn voor het kindje en niet als groep verantwoordelijk zijn voor vijf kindjes maakt het toch heel anders. Ik stel een reactie van mijn collega's op dit idee zeer op prijs.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Er zijn inderdaad gezinshuizen specifiek voor tienermoeders. Ik heb daar goede geluiden over gehoord. Deze moeders geven juist aan het prettig te vinden om met bijvoorbeeld vier andere moeders in zo'n gezinshuis te zitten omdat zij, anders dan in een pleeggezin, daardoor veel van elkaar kunnen leren en gespecialiseerde adviezen krijgen. Mijn voorkeur gaat daarom uit naar de gezinshuizen.

De **voorzitter**: De andere collega's kunnen, als zij dat willen, in hun tweede termijn reageren op het verzoek van mevrouw Aasted Madsen-van Stiphout.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): De minister wordt gevraagd om zijn reactie op dit overleg. Misschien is het voor hem goed om te weten hoe de andere fracties hierover denken. Dan kan hij daarmee rekening houden.

De **voorzitter**: Dat is goed, maar ik verzoek de leden om geen lange verhalen te houden.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik wil dan namens GroenLinks snel duidelijkheid geven. Eerlijk gezegd, voel ik er niks voor om een tienermoeder en haar kind automatisch in een pleeggezin te plaatsen. Het kind wordt niet voor niks uit handen genomen van de tienermoeder. Of je dat wel of niet moet doen, is echt afhankelijk van de situatie.

De **voorzitter**: De conclusie is dus dat het genuanceerd ligt. Wij gaan over naar het volgende.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Voorzitter. Volgens mij heb ik de vragen van de PvdA allemaal beantwoord. De SP heeft nog een vraag gesteld over de gezinshuizen. Naar ik meen, zei mevrouw Langkamp dat zij een pleidooi voor meer gezinshuizen miste. Dat mist zij inderdaad en dat is denk ik een hiaat in deze nota. Een gezinshuis is natuurlijk wel een vorm van residentiële zorg en daarmee een ander type zorg. Je ziet wel dat veel pleegouders zich doorontwikkelen en op een gegeven moment ook gezinsouder worden. Ik ben pas op bezoek geweest in De Glind, waar ook veel gezinshuizen staan. Ik ben erg onder de indruk van dit type hulpverle-

ning. Inmiddels is naar aanleiding van schriftelijke vragen die mijn fractie heeft gesteld een btw-vrijstelling voor gezinshuizen geregeld. Dat vergemakkelijkt een boel voor deze gezinshuizen. In die zin proberen wij dit soort vormen te stimuleren, zij het wellicht op een wat kleinere schaal.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Deelt mevrouw Sterk de mening dat de minister wat meer zou moeten doen om gezinshuizen landelijk te stimuleren? Zij heeft waarschijnlijk ook de brief van de minister over gezinshuizen gelezen. Ik vind dat de minister te makkelijk zegt dat de provincies daar verantwoordelijk voor zijn en dat zij dat maar moeten oppakken. Net als bij de pleegzorg, zou ook hier landelijk een tandje bij gezet kunnen worden.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Het zou bij deze minister passen als hij zich ook voor deze vorm hard maakt. Deze discussie lijkt mij beter op zijn plaats in het overleg over de genoemde notitie.

De VVD stelt voor de administratieve lasten te verlichten door ervoor te zorgen dat er één begeleider voor alle kinderen komt in plaats van één begeleider per kind. Dat zou natuurlijk de meest wenselijke situatie zijn, maar het is vrij ingewikkeld om dat in de praktijk te realiseren. Kinderen komen van verschillende provincies of van verschillende zorginstellingen. Het zou wel helpen als de organisatie daarachter beter zou samenwerken. Wellicht kan men daardoor voor elkaar krijgen dat er in een gezin minder begeleiders komen. In onze ogen valt daar veel te winnen. Eén begeleider voor alle pleegkinderen lijkt mij wel wenselijk, maar in de praktijk erg lastig te organiseren.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Het was niet zozeer een standpunt als wel een vraag, maar het zou ook een mooie vraag zijn aan de minister, namelijk of inzichtelijk te maken is wat de voors en tegens van beide situaties zijn. Samenwerken achter de schermen is natuurlijk van groot belang. Daar wringt de schoen nog wel eens. Het is in het belang van het kind ook wel eens goed te verdedigen dat er een begeleider per kind is, vanuit verschillende plaatsingen. Daarover zou ik graag wat meer in de diepte willen gaan.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Dat kunt u de minister inderdaad meegeven. Mijn collega zal ingaan op de uithuisplaatsingen en het Savanna-effect.

De ChristenUnie heeft vragen gesteld over gelijkstelling van de netwerkpleegzorg. Dat hebben wij ook voorgesteld, omdat het voor de regelingen niet zou moeten uitmaken of je netwerkpleegzorg biedt of gewone pleegzorg. Volgens mij is dat waar de heer Voordewind op doelt.

Hij heeft ook een opmerking gemaakt over het weghalen van de opvoedingsverantwoordelijkheid bij de gezinsvoogd om deze bij de pleegouders neer te leggen. Ik heb mij hierover laten informeren. Als je dat wettelijk vastlegt, levert dat wel duidelijkheid op over de wettelijke basis, maar het is de vraag of dit de problemen in de praktijk oplost. Het zou zelfs kunnen afschrikken als dat wettelijk wordt vastgelegd, omdat dat het contact met de biologische ouders in de weg kan staan. De vraag is of met zo'n wettelijke regeling de in de praktijk vaak voorkomende verschillen van opvatting tussen biologische ouders en pleegouders over de opvoeding hiermee

worden opgelost. Deze vormen vaak het grootste probleem. Dat zijn niet zozeer de heel grote vragen, want die komen uiteindelijk wel bij de rechter terecht.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik had aanbeveling 12 opgevat als zijnde zo'n soort onderzoek, namelijk om te bezien hoe die gezagsverhouding zich ontwikkelt bij de opvoedingstaken van de pleegouder en de biologische ouder, maar misschien heb ik dat niet goed gezien.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Als het gaat om medische zorg die noodzakelijk is, zouden wij graag een oplossing willen, maar ik weet niet of deze is dat de opvoedingsverantwoordelijkheid bij de pleegouders wordt neergelegd. Dat zou uit dat onderzoek moeten blijken. Als u doelt op een oplossing voor conflicten die er soms zijn tussen biologische ouders en pleegouders over bepaalde zaken, dan is mijn informatie dat deze hiermee niet onmiddellijk worden opgelost. Dan gaat het echt om de zaken die wij noemen in onze nota.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Kunnen deze aspecten worden meegenomen in dat onderzoek, zodat wij op een rijtje zien in hoeverre dat een oplossing zou kunnen vormen?

Mevrouw **Sterk** (CDA): Wat ons betreft, is dat geen probleem.

De heer Voordewind merkte op dat in het buitenland ook salarissen worden betaald in de pleegzorg. Het is wel mogelijk voor gezinsouders in een gezinshuis om een salaris te krijgen volgens de cao Jeugdzorg, maar ik zou ervoor willen waken om dat ook te doen voor pleegouders. Als er een salaris wordt gegeven, zul je zien dat er een discussie komt dat er bepaalde kwaliteitseisen moeten worden gesteld die steeds hoger zullen worden gesteld. Het onbaatzuchtig karakter van het pleegouder worden is ontzettend van belang voor de zorg die wordt gegeven. Een salaris zou daaraan in de weg staan, vind ik. Wij gaan niet voor een salaris voor de pleegzorg, maar wel voor reële financiële compensatie van de kosten die men maakt bij de zorg voor deze kinderen. Dat is ook de insteek bij deze nota geweest.

De **voorzitter**: Het is niet nodig om op elke zin te reageren.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Dat begrijp ik, maar dit is nu juist een belangrijk punt. Er gebeurt al het een en ander. Zorginstelling Zonnehuizen heeft gezinswoonvormmedewerkers, die tegen betaling een kind met een verstandelijke beperking verzorgen. Dat gebeurt in Utrecht, Overijssel, Gelderland, Brabant en Friesland. Kan deze mogelijkheid nader worden onderzocht voor de specifieke groep kinderen met een verstandelijke beperking? Dan heb je het niet over gezinshuizen, maar over pleegzorg.

Mevrouw **Sterk** (CDA): Ik ken deze gevallen onvoldoende om daar nu concreet op te kunnen reageren. Meer in het algemeen zijn wij om de zoiest door mij genoemde redenen niet voor een salaris voor pleegzorg. Er is gevraagd of een administratief medewerker via de pleegzorginstelling zou kunnen zorgen voor ontlasting van pleegouders op het punt van bureaucratie. Dat zou ongetwijfeld kunnen, maar het is vooral iets voor de

pleegzorginstellingen om dat op zich te nemen. Misschien kan de minister dit in gesprekken aan de orde stellen.

Tot slot de vragen van de SGP-fractie. Ik ben daar voor een deel al op ingegaan bij eerdere opmerkingen. De heer Van der Vlies vindt het terecht jammer dat er geen wachtlijst is voor kinderen die niet geplaatst kunnen worden maar voor pleegouders die graag kinderen zouden opvangen maar van wie geen gebruik wordt gemaakt. Ik weet dat dit met name geldt bij de Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn, waarover de heer Van der Vlies – ook aan de minister – schriftelijke vragen heeft gesteld. Dit is natuurlijk in principe een zaak voor de provincies, maar ik pleitte er al voor om op een andere manier te kijken naar werving en screening en naar de manier waarop pleegzorginstellingen mensen plaatsen. Is er soms niet gewoon sprake van koudwatervrees? Gaat het echt om een professionele afweging? Dit zou toch ook nog eens neergelegd kunnen worden bij de minister, die via de MOgroep de professionals hierop zou kunnen aanspreken. Uiteindelijk blijft er – dat wil ik nog eens onderstrepen – natuurlijk altijd ruimte voor de professionele afweging over het wel of niet plaatsen van kinderen. In deze tijd is het echter een beetje vreemd dat wij een wachtlijst voor pleegouders hebben, terwijl er genoeg pleegkinderen zijn die een warm huis zoeken.

De heer **Çörüz** (CDA): Voorzitter. Ik dank de collega's voor het constructief meedenken en voor een aantal kritische opmerkingen die zij hebben gemaakt. Het is een kwestie van zoeken naar evenwicht tussen het belang van het pleegkind en wettelijke borging. Wettelijke borging heeft altijd het kenmerk dat je misschien wel een stuk zekerheid hebt, maar kan met zich meebrengen dat je een stukje flexibiliteit moet inleveren; de heer Dijsselbloem heeft daar terecht op gewezen. Het is dus elke keer een kwestie van zoeken. Elk kind en elke ouder – biologische ouder of pleegouder – zijn uniek. Ik zal mij in het resterende gedeelte met name concentreren op de aanbevelingen 13 tot en met 20. De meeste vragen aan mij betreffen de ondertoezichtstelling, een langere ondertoezichtstelling, het blokkaderecht en financiën. Zoals de collega's wellicht weten – we hebben daar verschillende malen over gepraat – komt ondertoezichtstelling als kindbeschermingsmaatregel het meest voor in de lichtste vorm. De twee andere vormen gaan veel verder; dat zijn de ontheffing en de ontzetting. In dat kader hebben enkele collega's terecht opmerkingen gemaakt over het Savanna-effect en over meer ondertoezichtstelling. Wij hebben ook een hele discussie gehad over de vraag wat dit betekent voor de rechterlijke macht. Daar wil ik straks dieper op ingaan. De ondertoezichtstelling is nu ingekleed als een cyclus van maximaal een jaar, waarbij het kind wordt geplaatst in het systeem dat wij toevallig met elkaar hebben afgesproken. Er wordt ons inziens geen maatwerk geleverd. De ondertoezichtstelling kan dus maximaal voor een jaar worden uitgesproken, maar als iedereen ervan overtuigd is dat de situatie anderhalf jaar gaat duren – de moeder of vader moet bijvoorbeeld aan zichzelf werken door verslaving of andere problemen; dat kan de beste overkomen – weten wij uit de praktijk dat met name de laatste paar maanden alle energie, tijd en middelen gericht zijn op de rapportage voor de rechterlijke macht. Die moet immers beoordelen of de ondertoezichtstelling moet worden verlengd. Eigenlijk

hebben hulpverleners, biologische ouders, pleegouders en kind echter baat bij een situatie die niet een jaar maar anderhalf jaar duurt. Als dat bekend is, waarom moet dan coûte que coûte gekozen worden voor het persen van het kind in een systeem? Waarom niet andersom, dus gevallen per keer bekijken? Als een ots voor één of anderhalf jaar moet zijn, spreek die dan ook voor die periode uit. Een ots wordt door een rechter uitgesproken op vordering van de Raad voor de Kinderbescherming in de meeste gevallen. Als de situatie één, anderhalf of twee jaar gaat duren, spreek de ots dan voor die periode uit. Dat voorkomt veel onnodige onrust. Er komt ook minder juridisering bij kijken. Iedereen weet dan dat de situatie anderhalf jaar duurt en weet, in mijn voorbeeld, dat er anderhalf jaar rust is.

De vrees van een paar collega's is dat daarmee een soort blanco cheque wordt afgegeven. Dat is niet het geval. Op elk moment kunnen zowel de biologische ouders, de minderjarigen van twaalf jaar en ouder en Bureau Jeugdzorg aan de kinderrechter verzoeken om een ots te beëindigen. Het is niet zo dat omdat initiatiefnemers zeggen dat een ots anderhalf of twee jaar mogelijk is, niemand meer een vinger aan de pols houdt. Met het uitspreken van een ots wordt ook een gezinsvoogd aangewezen. Wij kunnen heel lang en breed discussiëren over hoe vaak die in gezinnen komt en wij zouden natuurlijk wensen dat een gezinsvoogd veel vaker in gezinnen komt, maar in elk geval pleiten wij niet voor een ots van anderhalf jaar of twee jaar zonder dat er in die periode iets gebeurt. Enerzijds kunnen betrokkenen – biologische ouders, kinderen boven de twaalf jaar en Bureau Jeugdzorg – de kinderrechter te allen tijde verzoeken om de ots te beëindigen. Anderzijds is er de veiligheidsklep van de gezinsvoogd. Die kan aanwijzingen geven. Wij weten dat de minister de kindbeschermingsmaatregel aanpakt. Wij hebben daar in de Kamer regelmatig over gesproken. Linksom of rechtsom willen wij niet het kind in het systeem, maar maatwerk voor elk kind. Elk kind en elk pleegkind vraagt om een uitzonderlijke aanpak. Dat mag niet een uniform pak zijn, maar moet steeds een maatpak zijn. In dat verband pleiten wij voor een flexibele ots.

Mevrouw **Langkamp** (SP): U gaat daarmee voorbij aan het recht van de biologische ouder op inspraak. U gaat uit van de situatie waarin het van tevoren evident is dat een ots voor langere tijd nodig is. Tegelijkertijd pleit u voor maatwerk. U noemt het voorbeeld van verslaving, maar om in een dergelijk geval te zeggen "er staat anderhalf jaar voor, dus wij spreken de ots uit voor anderhalf jaar" gaat nogal ver. U zegt terecht dat tussentijds altijd verzocht kan worden om beëindiging, ook als de ots voor een jaar geldt. Laten wij dat toetsmoment en dat inspraakrecht houden op de maximale periode van één jaar. Kortere is altijd mogelijk, ook in uw situatie. U pleit voor verlenging, maar ook dan is het nog steeds mogelijk om een kortere periode te hanteren. Laten wij dat moment vooral niet verder voor ons uit schuiven. Dat levert alleen maar meer onduidelijkheid en onzekerheid op voor het kind.

De heer **Çörüz** (CDA): Wij kijken daar toch anders tegenaan. Het gebeurt wellicht vaak zoals u dat stelt. Er kunnen echter gevallen zijn waarin het zo evident is dat hulpverlener, biologische ouders, pleegouders en kind allemaal van mening zijn dat een langere periode nodig

is om te werken aan het herstel van moeder of vader. Dan is het toch een beetje merkwaardig en onlogisch om coûte que coûte vast te houden aan dat jaar. Wat moet je dan in dat jaar als je toch al met elkaar tot de conclusie bent gekomen dat het langer gaat duren? In situaties waarin de wet die mogelijkheid biedt, kunnen biologische ouders of het Bureau Jeugdzorg, dat onder meer met de gezinsvoogd de vinger aan de pols houdt, te allen tijde zeggen: er is weliswaar anderhalf jaar afgesproken, maar na negen maanden of tien maanden ... Die veiligheidsklep is er dus. Waarom moet je iemand toch in dat jaar proppen als je eigenlijk al weet dat het veel langer dan een jaar gaat duren?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Met alle respect, maar de heer Çörüz spreekt zichzelf hier echt tegen. Aan de ene kant zegt hij dat iedereen van tevoren al weet hoe lang het gaat duren. Aan de andere kant zegt hij dat wij de mogelijkheid ingebouwd moeten laten om de ots eventueel tussentijds op te heffen als bijvoorbeeld blijkt dat het herstel van de biologische ouder toch sneller gaat dan verwacht. Je kunt dan niet zeggen dat je het van tevoren weet; vandaar mijn pleidooi om het vooral niet langer dan een jaar toe te kennen.

De heer **Çörüz** (CDA): Volgens mij spreek ik mijzelf niet tegen. Het is een maximale termijn. Daar hebben wij het over. In ons voorstel krijgt de rechter de flexibiliteit om maatwerk te leveren door een ots langer te kunnen uitspreken dan maximaal een jaar, dus bijvoorbeeld maximaal anderhalf jaar. Kan het eerder, dan mag dat natuurlijk. Korter mag altijd. Daarmee spreek ik mijzelf volgens mij niet tegen. Ik wil dus meer naar een situatie toe waarin een kind en zijn ouders niet in een maatpak van een jaar worden gepropt.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik ben het zeer eens met de heer Çörüz. Ik dank hem ook voor zijn antwoord over de veiligheidsklep, een van mijn zorgen. Mijn andere vraag was of er een maximum aan deze flexibele termijn moet worden gesteld. Er komt natuurlijk een moment dat je het niet meer hebt over ots, omdat ots tijdelijkheid impliceert. Bij een bepaalde termijn spreek je niet meer over tijdelijk en is het misschien wel in het belang van het kind om het over een ontheffing of ontzegging te hebben.

De heer **Çörüz** (CDA): Wij hebben daar vrij lang en breed over gesproken. Het is een heel principiële en verstrekkend politiek statement. De minister stelt voor om bijvoorbeeld na twee jaar te kijken of wij afstappen van de ots en gaan ontheffen. Wij voelen daar wel iets voor. Een ots van tien of vijftien jaar is niet wat in ons opkomt. Het is elke keer ons principiële punt dat het gaat om het belang van het kind. Laten wij dat niet vergeten. Wij hebben, in alle eerlijkheid, ook met dit punt zitten worstelen. Het is ook niet gemakkelijk. Of je nu twee jaar of drie jaar kiest, het is altijd een termijn. Ik ben zelf buddy van een zwerfjongere, met wie het heel anders is gelopen. Daar was de termijn veel langer. Je zou dan denken dat je op veiligheid speelt, maar die jongen is helemaal geflipt. Dat is dus ook geen garantie. Op een gegeven moment moet je natuurlijk ergens een grens stellen. Die grens is dan bijna onomkeerbaar. Je moet er dus ontzettend zorgvuldig mee omgaan. In het belang van het kind, zo zeggen ook de initiatiefnemers, zou je na

die twee jaar heel bewust een moment moeten inbouwen. Ook daarin zou je maatwerk moeten leveren. Er kunnen ook situaties zijn waarin er niet na twee jaar definitief kan worden besloten. Als de pleegouders bijvoorbeeld heel raar zijn, moeten er escapemogelijkheden zijn. In beginsel lijkt het voorstel van de minister om na twee jaar eens ernstig te bekijken of je de ots moet omzetten naar een ontheffing, dus het gezag weghaalt bij de biologische ouders, onzes inziens een verdedigbaar punt.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Als je dit zwaarwegende instrument na twee jaar wilt inzetten en als je wilt bepalen of je overgaat naar onbepaalde tijd of niet, dan verandert dat het leven van het kind, van de pleegouders en van de biologische ouders voor altijd. Dan lijkt het mij raar om te zeggen: die ots gaat niet langer maximaal één jaar duren. U zegt eigenlijk dat u na twee jaar zo'n moment wilt inbouwen. Waarom zou je dan niet na één jaar een ots houden, in plaats van na anderhalf jaar? Dat betekent in totaal maximaal twee keer de gang naar de rechter. Dan hebben wij het dus niet over ouders die constant naar de rechter moeten en in onzekerheid leven.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik kan mij voorstellen dat u zich afvraagt waarom ik voor de flexibele ots ga wanneer het gezag toch na twee jaar zou verschuiven. Er kunnen toch ook bijzondere situaties zijn die vereisen dat je de dogmatische tijdslimiet van één jaar loslaat. In beginsel staan wij positief tegenover het voorstel van de minister, maar het kan ook gebeuren dat je er bijvoorbeeld na twee jaar nog niet uit bent of dat je zegt: wij zouden misschien een ots voor tweeënhalve jaar kunnen hebben. Moet dat dan kunnen? Wij vinden van wel. Het is elke keer zoeken. Aan de ene kant wil je een stukje juridische borging en zekerheid, al heb je altijd het belang van het kind in je achterhoofd. Hechting, binding. Aan de andere kant zijn er situaties waarin een ots van één jaar en tien maanden ook moet kunnen. Het een hoeft wat ons betreft het ander niet uit te sluiten.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): De heer Çörüz geeft aan dat hij niet dogmatisch wil omgaan met de termijn van de ots. Ik hoop dat dit dan ook geldt voor die twee jaar. Het argument van de hechting speelt met name bij jonge kinderen. Als een kind drie, vier jaar oud is, dan is het hechtingsproces voorbij. Dan is het klaar. Neem nu een moeder die in detentie komt. Het kind is negen jaar oud en moeder wordt veroordeeld tot 36 maanden. Dan kun je toch niet zeggen: omdat het langer is dan twee jaar raakt zij als extra straf bovenop de 36 maanden detentie ook nog eens haar kind kwijt? Ik denk dat zowel de termijnen voor de voogdij als het moment waarop je zegt dat het toch eigenlijk een definitief karakter heeft, maatwerk moeten zijn. Ik denk dat dit nooit en te nimmer in een regel te vatten zal zijn. Er zijn altijd grensgevallen en er zijn altijd redenen om te zeggen: in principe wel, maar in dit geval dus niet.

De heer **Çörüz** (CDA): Het laatste lijkt mij een goede samenvatting en een goede afrondende zin. In beginsel wel, maar er moet altijd ook sprake kunnen zijn van uitzonderingen. Daarom is het ook altijd zoeken, worstelen, evenwicht vinden. Aan de ene kant speel je op juridische zekerheid, en aan de andere kant zul je altijd wel kinderen en ouders hebben die er net weer niet

onder vallen. Wat doe je daar dan mee? Overigens kan in geval van detentie de tijdelijke voogdij altijd wel uitkomst bieden.

De **voorzitter**: Goed. Ik denk dat wij hierover voor dit moment een verzadigingspunt hebben bereikt. Wij gaan dus naar de volgende aanbeveling of het volgende discussiepunt.

De heer **Çörüz** (CDA): Voorzitter. Met uw permissie wil ik nu ingaan op het blokkaderecht. Daarop heeft een aantal collega's flink ingezet. Wat kan nu? Wat wenst de Kamer? Wat wensen de initiatiefnemers? In de huidige situatie hebben pleegouders een blokkaderecht bij vrijwillige plaatsing en in situaties waarin Bureau Jeugdzorg de voogdij heeft. In alle andere situaties hebben zij dat niet. Dat betekent dat het in de praktijk kan voorkomen dat een kind jarenlang bij pleegouders heeft gewoond en geleefd, dat die pleegouders hun hart en hun huis hebben opengesteld voor dat kind, maar dat het kind dan toch van de ene op de andere dag kan worden weggehaald en in een andere situatie geplaatst. Dan is de vraag aan ons als medewetgever wat wij daar nu mee gaan doen. Dat is ook de vraag aan ons als initiatiefnemer. Wij willen immers de positie van de pleegouders versterken. Bij vrijwillige plaatsing is dat blokkaderecht er dus wel, maar bijvoorbeeld in geval van een ots is er geen blokkaderecht. Wij vinden dat dit moet worden rechtgetrokken. Ook in die situaties moeten pleegouders een blokkaderecht krijgen. Er moet in beginsel instemming zijn van de pleegouders. Het kan niet zijn zoals het nu is, dat een kind wordt weggehaald zonder rechterlijke toetsing. De Raad voor de Kinderbescherming toetst marginaal, maar meestal pas achteraf. Dan zit het kind al lang en breed ergens anders en is er sprake van mosterd na de maaltijd. Daarom vinden wij dat de positie gelijkgetrokken moet worden.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Als een kind onder toezicht wordt gesteld en bij pleegouders terecht komt, dan hebben de biologische ouders toch helemaal geen recht om het kind abrupt uit de situatie met de pleegouder te halen? Als dat zo is, wat voegt het blokkaderecht dan toe? Verder vraag ik mij af of dit niet kan leiden tot een spel van kat en muis tussen pleegouders en biologische ouders die elk hun bevoegdheden inzetten om het kind bij zich te krijgen. Wie heeft daarbij uiteindelijk de doorslaggevende stem?

De heer **Çörüz** (CDA): Een gezinsvoogd heeft wel degelijk het recht om een kind abrupt bij de pleegouders weg te halen. Uiteraard is in de door de heer Dibi geschetste situatie het gezag van de biologische ouders beperkt. De gezinsvoogd kan echter aan ouders aanwijzingen geven. Als zij die niet opvolgen, kan er bijvoorbeeld ontheffing of zelfs ontzetting volgen. Wij liepen vooral aan tegen een ongelijke situatie. In de vrijwillige situatie waarin een kind langer dan een jaar in een pleeggezin heeft gewoond – dat moet ik erbij zeggen – hebben pleegouders wel een blokkaderecht, in de andere situatie waarin een kind langer dan een jaar in een pleeggezin woont, hebben pleegouders dat recht niet. Dat is raar. Waarom hebben pleegouders in de ene situatie dit recht wel en in de andere situatie niet? De heer Dijsselbloem sprak over een andere aanvliegroute. Bij twee net iets andere aanvliegroutes horen heel

verschillende plichten en rechten. Wij moesten ons even achter de oren krabben toen wij ons afvroegen wat hiervan destijds de bedoeling van de wetgever is geweest. Wat is de bedoeling op dit moment en werkt dit nu nog steeds? Er is in de loop van de jaren een aantal zaken veranderd. Ik kan het eerlijk gezegd niet goed uitleggen waarom in een vrijwillig kader pleegouders wel het blokkaderecht hebben, en zij in een ander kader dat recht niet hebben. Dat willen wij rechtekken, met permissie van de Kamer.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Er is toch wel een verschil tussen de informele en de formele pleegouder? De formele pleegouder is immers getoetst en heeft een heel traject doorlopen. Leidt dit niet automatisch tot een wat zwaardere positie, bijvoorbeeld door het blokkaderecht te geven?

De heer **Çörüz** (CDA): Informeel en formeel gaat hierbij niet op. In de vrijwillige situatie hebben ouders toegestemd. Ouders kunnen zeggen: het gaat nu even niet. Hun kind kan dan middels Bureau Jeugdzorg in een pleeggezin komen. Dan spreken wij over een vrijwillig kader. Een kind kan ook via het gedwongen kader in een pleeggezin terechtkomen. Dit is onafhankelijk van de problemen of stoornissen die spelen. Het kan daarbij gaan om dezelfde pleegouders. Dan gaat de principiële vraag spelen waarom wij in de ene situatie wel een blokkaderecht verlenen en in de andere situatie niet.

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Aasted ook nog een vraag wil stellen. Wij zouden dit debat tot drie uur voeren, inclusief een tweede termijn. Om goede redenen hebben wij de tweede termijn geparkeerd. Wij moeten voorkomen dat wij ondanks het uitstel van de tweede termijn nog tijd te kort komen. Ik doe dus een beroep op alle woordvoerders om zich kort en bondig uit te drukken.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Vindt de heer Çörüz ook dat pleegouders gehoord moeten worden als bijvoorbeeld een machtiging voor gedwongen uithuisplaatsing stopt? Ik had toevallig vorige week zo'n verhaal aan mijn fiets hangen. Daarbij werd de machtiging van de een op de andere dag ingetrokken en ging het kind acuut terug naar de biologische ouders.

De **voorzitter**: Ook de heer Çörüz vraag ik om kort en bondig te antwoorden.

De heer **Çörüz** (CDA): Ja. Is dat antwoord kort genoeg, voorzitter?

De **voorzitter**: U moet zich niet vervelend bejegend voelen.

De heer **Çörüz** (CDA): Nee, nee, zeker niet!

De **voorzitter**: Het gaat om het algemene beeld, niet om u speciaal.

De heer **Çörüz** (CDA): Dank u, voorzitter. Over een aantal aanbevelingen zijn geen opmerkingen gemaakt. U vatte dat al samen met: wie zwijgt, stemt toe. Daar ga ik ook maar van uit.

Dan kom ik op het mijns inziens niet-onbelangrijke punt van de financiën. De minister heeft aangegeven een onderzoek te doen, lang en breed en hoog en laag, naar alles wat met financiële vergoedingen te maken heeft en met name naar de samenloop van financiële vergoedingen. Een aantal collega's heeft hier terecht op gewezen. Ook wij hebben gemerkt in ons onderzoek dat er achterstallig onderhoud is ten aanzien van pleegzorg. Dat was ook een van de redenen dat we deze nota hebben geschreven. Dit is geen obligate opmerking: als je zegt pleegouders te koesteren, moet je breed kijken naar bijvoorbeeld juridische aspecten en begeleiding en niet weglopen voor de financiële kant. Tegelijkertijd is dit lastig, want je moet kunnen waarmaken wat je insteekt. Een uitgangspunt betreft de reële kosten. Collega Sterk zei al dat wij met name willen dat er geen financiële drempels zijn die ouders ervan weerhouden om pleegouder te worden. Daarnaast zijn er heel veel zaken zoals kinderbijslag, kindertoeslag, pleegzorgvergoeding, extra toeslagen bij crisissituaties of een gehandicapt kind enz. Als je dat allemaal bij elkaar veegt, is het de vraag wat er uitkomt. Maar de onderliggende rode draad is dat financiën geen beletsel mogen vormen voor mensen om pleegouder te worden. Potentiële pleegouders moeten niet afgeschrikt worden door de financiën. Een ander voorbeeld is dat soms de verzekering wel gedekt is en soms niet. Het kan niet zo zijn dat je in provincie X via Bureau Jeugdzorg wel de verzekering gedekt hebt en in provincie Y niet. Dat bedoelden wij met het begrip "uniformiteit". Die vorm van uniformering moet er, denk ik, wel degelijk komen. Ik kijk nu even naar de heer Dijsselbloem. Ook bij de aanvangskosten zijn er nu grote verschillen. In de ene provincie worden die wel betaald maar in de andere niet. Hierover moeten duidelijke afspraken komen: als die kosten worden betaald, moet dat voor iedereen gelden en moet ook duidelijk zijn wat er onder de aanvangskosten valt. Het kan niet zo zijn dat het afhangt van het beleid van een bepaalde vestiging van Bureau Jeugdzorg. Ik kan hier heel lang en breed over praten, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat wij ook willen dat de minister een aantal zaken voor ons uitzoekt. Daarom hebben wij de minister zelf op pad gestuurd. Een aantal zaken is voor ons wel duidelijk; zo kan ik de heer Dibi zeggen dat wij als initiatiefnemers niet voelen voor een inkomensafhankelijke kinderbijslag. Ik denk dat mevrouw Sterk over de vraag of er salaris betaald moet worden, de heer Voordewind al duidelijk heeft geantwoord dat we niet direct op die lijn zitten. Wij willen transparantie en duidelijkheid. Ook zijn wij voorstander van uniformering, in die zin dat in alle provincies een aantal zaken zoals aanvangskosten en verzekeringen goed en op dezelfde manier worden geregeld, zodat de mensen weten waaraan zij beginnen. Wij hebben echter zelf ook een aantal vragen. Een aantal daarvan is heel specifiek, bijvoorbeeld de vraag of kinderbijslag moet overgaan. Een van de Kamerleden zei dat kinderbijslag het kind moet volgen. Kinderbijslag hangt echter samen met de vraag wie het gezag heeft. Als je niet het gezag hebt, krijg je geen kinderbijslag. Je moet ook de voorwaarde waaronder je de € 408 krijgt, kunnen aantonen, anders krijg je als biologische ouder geen kinderbijslag. Biologische ouders moeten iedere keer met de pleegouders naar de bonnetjes kijken. Dit zijn dingen waarmee je naar mijn mening de pleegouders niet moet lastigvallen. Het moet niet zo zijn dat zij

moeten onderhandelen met de biologische ouders over bonnetjes, over wie wat moet betalen. Dat mag geen drempel zijn voor potentiële pleegouders. Of we nu kinderbijslag gaan stapelen of pleegvergoeding, dat is een zaak van uitwerking. Ik wil mij daar overigens niet makkelijk van afmaken. Wij zitten echter zelf ook met een aantal vragen over financiën. Wij willen dat de reële kosten die pleegouders maken, worden vergoed, en dat men niet met de pet hoeft langs te gaan voor verzekeringen, beugels et cetera. Het is voor ons ook afwachten hoe de minister het vormgeeft – of hij het bijvoorbeeld gaat stapelen of verrekenen – maar wij willen dat er heldere, uniforme regels komen. Financiën mogen geen argument zijn voor potentiële pleegouders, die wij toch koesteren, om geen pleegouder te willen zijn.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik ben een van de mensen die zeggen dat de kinderbijslag altijd het kind moet volgen. Daarover verschillen wij wel eens van mening in debatten over de aanpak van probleemkinderen. Ik vind dat u zich er te gemakkelijk vanaf maakt. Wat willen de initiatiefnemers dat er gebeurt met de kinderbijslag? Als de pleegouders de kosten dragen, moet de kinderbijslag dan ten goede komen aan het pleegoudergezin of mag die bij de biologische ouders blijven?

De heer **Çörüz** (CDA): Zolang ouders gezag hebben, kunnen zij in beginsel kinderbijslag krijgen, mits ze € 408 per kwartaal besteden. Daarnaast krijgt de pleegouder een pleegzorgvergoeding. Er wordt dus aan twee kanten betaald. Als je het doortrekt, kun je allerlei varianten bedenken. Als alle of bijna alle kosten door pleegouders worden gemaakt, dan is het een beetje onlogisch als de kinderbijslag bij de ouders zou blijven. Je kunt daar met recht en rede naar kijken. Als 90% van de kosten door pleegouders wordt gemaakt, dan kun je kijken naar stapelen, een samenloopregeling of een ander soort regeling. Wij willen dat die bijdrage in de opvoeding daar terecht komt waar die de feitelijke uitvoering van opvoeding, verzorging et cetera ten goede komt. Wij bepleiten niet dat de biologische ouders kinderbijslag krijgen, terwijl ze niets of bijna niets doen, en dat de pleegouders met de rekening zitten en met de pet langs moeten. Die situatie wenst niemand hier. Dat punt van uitvoering leggen wij bij de minister neer.

Mevrouw **Langkamp** (SP): De minister heeft dat onderzoek al afgerond, zo lezen wij in zijn brief van 5 maart, en heeft dus ook al concrete maatregelen klaarliggen. Wij kennen ze alleen nog niet. Ik hoop dat u mij steunt in mijn verzoek – ik heb dat al eens via de procedurevergadering van de commissie gedaan – om toch al met die voorstellen naar de Kamer te komen. Ik heb begrepen dat ze nu onderdeel zijn van onderhandelingen over de Voorjaarsnota. Het zou heel jammer zijn als wij het daarvan moeten laten afhangen. De Kamer moet de sterkere positie afdwingen en ervoor pleiten dat zij die voorstellen gewoon krijgt. Ik hoop dat u mij daarin steunt.

De heer **Çörüz** (CDA): Wij kunnen dit bij de eerstvolgende procedurevergadering aan de orde stellen. Het een kan niet zonder het ander. Als wij het hebben over de pleegzorg, dan hebben wij het over begeleiding, over juridische problemen of blokkades en over financiën. En,

even voor de duidelijkheid, wij kennen die plannen ook niet.

Voorzitter. De CDA-fractie vraagt of biologische ouders bij langdurig voogdij het recht hebben om invloed uit te oefenen. Ik denk dat er enige verwarring is, want als er sprake is van voogdij, dan hebben ouders geen gezag meer. Het kan niet naast elkaar bestaan. Je hebt voogdij of je hebt ots.

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA): Ik bedoelde de langdurige ots.

De heer **Çörüz** (CDA): De heer Dijsselbloem vroeg naar het blokkaderecht. Bestaan er niet bewust verschillende vormen van pleegzorg? Ik heb het uitgelegd en ik hoop dat het onderwerp daarmee afdoende is behandeld. Ook vroeg de heer Dijsselbloem naar de flexibilisering van de ots. Kan er een toetsmoment zijn? Volgens mij kan dat. Het is nu ook al zo; daar komen wij niet aan.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Ik dank de heer Çörüz voor zijn uitleg omtrent het blokkaderecht. Er was een misverstand aan mijn kant, maar nu ik het beter begrijp, heb ik meteen de volgende vraag. Het gaat om mensen die er vrijwillig mee instemmen dat hun kind voor een bepaalde tijd in een pleeggezin wordt opgenomen. Als in die situatie ook het blokkaderecht zou gaan gelden, kan ik mij voorstellen dat ouders in het vervolg aarzelen om vrijwillig mee te werken. Zij stemmen er vrijwillig mee in dat hun kind voor een tijdje in een pleeggezin gaat wonen, maar als de pleegouders blokkaderecht hebben, weten de ouders niet wanneer het kind weer uit het pleeggezin komt. Het is dus een verzwaring aan de kant van de pleegouders die aarzeling teweeg kan brengen bij biologische ouders die nog vrijwillig meewerken.

De heer **Çörüz** (CDA): Misschien heb ik niet helemaal juist geformuleerd. In de huidige situatie gaat het juist om ouders die vrijwillig meewerken. Pleegouders hebben op dit moment in de vrijwillige situatie een blokkaderecht.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Tot welke situatie wilt u dat dan uitbreiden?

De heer **Çörüz** (CDA): Ik wil het blokkaderecht uitbreiden tot situaties waarin de plaatsing niet vrijwillig is gegaan. Daar ontbreekt het momenteel. Voor de helderheid: de situatie die de heer Dijsselbloem beschrijft bestaat op dit moment, en het is een beetje raar dat het blokkaderecht niet geldt in de andere, niet-vrijwillige situatie. Mevrouw Langkamp zegt dat wij hier en daar wellicht doorschieten en voorbijgaan aan het kind. Hopelijk heb ik haar vragen beantwoord. Zij vroeg ook naar ongelijkheid in vergoedingen. Het ene Bureau Jeugdzorg betaalt wel en het andere niet. Dat moet natuurlijk wel uniform worden geregeld. Ook moet uniform worden vastgesteld wat wel en wat geen aanvangskosten zijn. Mevrouw Dezentjé Hamming en de heer Dibi vroegen naar het Savanna-effect bij het aantal uithuisplaatsingen. Dat is natuurlijk een constatering. We hebben wel het een en ander meegemaakt met Savanna. Ook in het veld wordt gezegd dat door die zaak het Savanna-effect is ontstaan, waardoor men het zekere voor het onzekere neemt en eerder overgaat tot uithuisplaatsing. De logische gevolgen daarvan zijn natuurlijk dat het aantal

uithuisplaatsingen toeneemt en dat het moeilijker wordt een geschikte plaats voor kinderen te vinden. Zij moeten ergens opgevangen worden. Wij vinden dat er voor die kinderen plaatsen moeten worden gezocht in de pleegzorg, omdat die situatie het dichtst in de buurt komt van een gezinssituatie.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): De vraag is natuurlijk wat de oorzaken daarvan zijn. Je kunt zeggen dat het het Savanna-effect is, maar het zou goed zijn als de minister ons daarin wat meer inzicht zou geven en laat onderzoeken wat de reden daarvan is. Mijn e-mailbox loopt vol met klachten over kinderen die te snel uit huis worden geplaatst. Er zou te weinig aan waarheidsvinding worden gedaan. De Kamer heeft daar te weinig zicht op. Ik vind het dus belangrijk dat wij dit onderzoeken, ook omdat er zoveel extra opvang voor nodig is.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik heb er schriftelijke vragen over gesteld, omdat ook mijn vermoeden was dat er meer uit huis werd geplaatst. Volgens de antwoorden van de minister is het aantal ondertoezichtstellingen behoorlijk toegenomen, maar het aantal uithuisplaatsingen min of meer gelijk gebleven. Meer ondertoezichtstellingen betekent niet automatisch meer uithuisplaatsingen. Dat beeld moeten wij hier nuanceren.

De heer **Çörüz** (CDA): Dat is een terechte opmerking. Als het zo ernstig is dat de situatie thuis niet houdbaar is, kan overgegaan worden tot uithuisplaatsing. Wij merken dat gezinsvoogden op safe spelen. De genoemde zaak is voorgekomen. Het lijkt mij goed om de minister te vragen om wat licht in de duisternis te brengen. Ik vind het niet wenselijk dat pleegouders met bonnetjes en dat soort zaken moeten gaan onderhandelen. Er is een indicatiebesluit; de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen heeft daar suggesties voor gedaan. Neem duidelijk op wat wel en niet kan worden betaald, wat er wel en wat er niet in zit. Als in individuele gevallen moet worden gevraagd of er nu wel of niet € 408 is besteed, dan leidt dat tot bureaucratische situaties die niet helpen bij de oplossing van de problemen. Ik dank de heer Dibi voor zijn opmerking dat de nota op het juiste moment komt. Wij zijn er nog niet. Met name op financieel terrein moet er nog het een en ander worden uitgezocht. Wij zijn meer dan voorheen gemotiveerd om zaken ook met de steun van de heer Dibi te regelen. Kinderbijslag is een bijdrage in de opvoeding. Ik herinner mij het debat over de 12-minners, dat slechts zijdelings met de pleegzorg heeft te maken. De minister is gevraagd om te onderzoeken of voorwaarden kunnen worden gesteld aan de kinderbijslag, met name als kinderen over de schreef gaan.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik ben hierin heel erg consequent, of het nu gaat om probleemgezinnen of pleegouders. Kinderbijslag is een tegemoetkoming in de kosten voor kinderen en moet altijd het kind volgen. In het debat over de 12-minners zegt de heer Çörüz dat de kinderbijslag op de plank mag blijven liggen. In dit debat zegt hij dat de kinderbijslag aan het kind ten goede moet komen. Daarin is hij inconsequent. Misschien is dit gewoon een constatering van mijn kant.

De heer **Çörüz** (CDA): Die constatering is onjuist. Ik heb nadrukkelijk een standpunt ingenomen, dat later is herhaald door mijn collega Van Toorenburg in een debat over Marokkaanse jongeren. Het kan niet zo zijn dat ouders kinderbijslag verdrinken, vergokken of gebruiken voor een andere verslaving. Je kunt zelfs kinderbijslag met voorwaarden inkleden; ots is een juridische titel daarbij. Je kunt daarover afspraken maken omdat kinderbijslag ten goede moet komen aan het kind; dat hebben wij volgens mij ook Kamerbreed uitgesproken. Je kunt er bij de uitvoering ook rekening mee houden dat je het aan een derde kunt uitbetalen.

De **voorzitter**: De heer Çörüz heeft hierop geantwoord als initiatiefnemer en heeft erover gesproken als woordvoerder van de CDA-fractie op bepaalde dossiers. Dat moeten wij wel een beetje gescheiden houden, mijnheer Dibi.

De heer **Çörüz** (CDA): Dan kom ik op de vragen van de heer Voordewind. Volgens mij heeft mevrouw Sterk al voldoende gereageerd op de onderwerpen netwerk, pleeggezinnen en kinderbijslag. Ook is er voldoende gezegd over het over twee jaar bekijken van de ots. Wij zijn er blij om dat de minister de vragen rond het blokkaderecht oppakt. Over de voorlopige voogdij denkt hij toch anders. Ik hoop dat wij met de steun van de heer Voordewind ook dat kunnen realiseren. Ik zou de discussie rond het verschuiven van de kinderbijslag naar de pleegouders na twee jaar wat breder willen zien. Zoals alle zaken dat zijn, is ook dit gekoppeld aan de financiële implicaties. De reële kosten moeten gewoon worden betaald. Ik dank de heer Voordewind voor de steun aan de CDA-fractie inzake de aanvangskosten. Wij hebben dat niet voor niets bepleit.

In reactie op de heer Van der Vlies kan ik zeggen dat mevrouw Sterk al op een aantal van zijn punten is ingegaan. Ik heb uitgelegd dat een tussentijdse toetsing mogelijk is. Ik hoop hiermee de collega's recht te hebben gedaan.

De **voorzitter**: Wij hebben een paar afspraken gemaakt over het vervolgtraject. Ik heb bij aanbeveling 8 geventuurd dat de initiatiefnemers zelf zijn gekomen met het voornemen om een aanpassing op de formulering te plegen en hun eigen aanbeveling nader te preciseren of te amenderen. Het gaat om het veranderen van het begrip "medehulpverlener" in "belanghebbende". Dat komt nog naar ons toe.

Verder zijn er een stuk of zes punten geweest waarvan zowel de initiatiefnemers als woordvoerders hebben gezegd dat zij daarover nader van de minister willen vernemen. Dat past prima in onze afspraak over het vervolg. Wij gaan met het verslag van dit notaoverleg de minister vragen, nader in te gaan op de twintig aanbevelingen, inclusief de door de Kamer gestelde vragen. Na ommekomst van die reactie gaan wij een volgend overleg voeren waarbij wij hoogstwaarschijnlijk de minister uitnodigen. Ik vind twee tot drie weken daarvoor een billijke termijn. In de procedurevergadering zullen wij de details nader regelen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Onze procedurevergadering is pas over anderhalve week. Het zou jammer zijn als wij dan pas beslissingen nemen. Wat mij betreft,

besluiten wij nu dat wij de minister per ommegaande vragen om binnen drie weken te reageren.

De **voorzitter**: Daar ben ik het mee eens en ik zie verder niemand die daar een tegenwerping tegen heeft. Aldus besloten. Ik dank iedereen voor zijn inbreng en de gasten voor de getoonde belangstelling.

Sluiting 14.43 uur.